

Bruselj, 31.10.2019
COM(2019) 557 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

Poročilo o delovanju evropskega trga ogljika

Kazalo

Seznam kratic in okrajšav	2
POVZETEK	4
1. UVOD	5
2.1 Obseg vključenih dejavnosti, naprav in operaterjev zrakoplovov	7
2.2 Register Unije in evidenca transakcij Evropske unije (EUTL)	9
3. DELOVANJE TRGA OGLJIKA V LETU 2018	10
3.1 Ponudba: pravice, ki so dane v obtok	11
3.1.1 Zgornja meja	11
3.1.2 Izdane pravice	13
3.1.2.1 Brezplačna dodelitev	13
3.1.2.2 Program NER300 in sklad za inovacije	16
3.1.2.3 Nadomestilo za posredne stroške zmanjševanja emisij	18
3.1.2.4 Prodaja pravic na dražbi	20
3.1.2.5 Odstopanje od prodaje vseh pravic na dražbi za proizvodnjo električne energije in toplote	23
3.1.3 Mednarodni dobropisi	26
3.2 Povpraševanje: pravice, vzete iz obtoka	27
3.3 Uravnoteženje ponudbe in povpraševanja	28
4. LETALSTVO	31
5. NADZOR TRGA	33
5.1 Pravna narava pravic do emisije in njihova fiskalna obravnava	35
6. SPREMLJANJE IN PREVERJANJE EMISIJ TER POROČANJE O NJIH	36
7. PREGLED UPRAVNIH UREDITEV	38
8. SKLADNOST IN IZVRŠEVANJE	39
9. ZAKLJUČKI IN OBETI	40
PRILOGA	42

Seznam kratic in okrajšav

UPA	Uredba o preverjanju in akreditaciji
PO	Pristojni organ
CCS	Zajemanje in shranjevanje CO ₂
CCU	Zajemanje in uporaba ogljika
CDM	Mehanizem čistega razvoja
CER	Potrjena zmanjšanja emisij
CORSIA promet	Shema za poravnavo in zmanjševanje emisij ogljika za mednarodni letalski promet
CSCF	Medsektorski korekcijski faktor
EA	Evropsko združenje za akreditacijo
EEA	Evropski gospodarski prostor
EEA	Evropska agencija za okolje
EEX	European Energy Exchange
EIB	Evropska investicijska banka
ERU	Enote zmanjšanja emisij
ESMA	Evropski organ za vrednostne papirje in trge
EU ETS	Sistem EU za trgovanje z emisijami
EUTL	Evidenca transakcij Evropske unije
TGP	Toplogredni plin
ICAO	Mednarodna organizacija za civilno letalstvo
ICE	InterContinental Exchange Futures Europe
InnovFin EDP	Demonstracijski projekti na področju energije InnovFin
JI	Skupno izvajanje
MAR	Uredba o zlorabi trga
MiFID2	Direktiva o trgih finančnih instrumentov
MiFIR	Uredba o trgih finančnih instrumentov
MRR	Uredba o spremljanju in poročanju
MRVA	Spremljanje, poročanje, preverjanje in akreditacija
MSR	Rezerva za stabilnost trga
NAB	Nacionalni akreditacijski organ

NER	Rezerva za nove udeležence
OTC	Izvedeni finančni instrumenti prostega trga
PFC	Perfluorirani ogljikovodiki
RES	Obnovljivi viri energije
SARP	Standardi in priporočene prakse CORSIA
TNAC	Skupno število pravic v obtoku

POVZETEK

Leta 2018 so se emisije iz naprav, vključenih v sistem EU za trgovanje z emisijami (EU ETS), zmanjšale za 4,1 % v primerjavi z letom 2017. Zmanjšanje je temeljilo predvsem na proizvodnji električne energije in toplote, medtem ko so se emisije iz industrije le nekoliko zmanjšale (glej preglednico 7 v oddelku 3.2). Preverjene emisije iz letalstva so se še naprej povečevale, pri čemer so se v primerjavi z letom 2017 povečale za 3,9 % (glej preglednico 8 v oddelku 4).

Po sprejetju revidirane direktive o EU ETS se je poudarek preusmeril na izvajanje novih določb pred začetkom četrte faze. Delo v zvezi z izvajanjem je v polnem zagonu, pri čemer je bila v preteklem letu sprejeta nova izvedbena zakonodaja o seznamu sektorjev, izpostavljenih selitvi virov CO₂, pravilih za brezplačno dodelitev pravic, skladu za inovacije, prodaji na dražbi, spremljanju, poročanju, preverjanju in akreditaciji ter registru Unije (glej poglavja 2.2, 3.1.2 in 6.1).

Kazalnik presežka v rezervi za stabilnost trga je bil objavljen tretjič in je ustrezal 1 654 909 824 pravicam. Na podlagi njegove objave se bodo pravice še naprej vključevale v rezervo, pri čemer se je količina pravic za prodajo na dražbi leta 2019 zmanjšala za skoraj 40 % oziroma skoraj 397 milijonov pravic (glej poglavje 3.3).

Leta 2018 so zaradi okrepljenega signala glede cene ogljika na evropskem trgu ogljika prihodki od prodaje pravic na dražbi za države članice dosegli rekordni znesek v višini približno 14 milijard EUR. Države članice so med letom približno 70 % teh prihodkov porabile ali nameravale porabiti za posebne podnebne in energetske ukrepe (glej poglavje 3.1.2.4).

1. UVOD

Sistem EU za trgovanje z emisijami (v nadaljnjem besedilu: EU ETS) je od leta 2005 temelj strategije EU za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov (v nadaljnjem besedilu: TGP) iz industrije ter proizvodnje električne energije in toplote. Znatno prispeva k doseganju splošnega cilja EU, da se emisije TGP do leta 2020 zmanjšajo za 20 % v primerjavi z ravnmi iz leta 1990. EU je na dobri poti, da bo presegla ta cilj, vendar bi bil za zmanjšanje emisij TGP za najmanj 40 % (v skladu s sedanjim okvirom podnebne in energetske politike EU za leto 2030) in najmanj 50 %, po možnosti pa 55 % na odgovoren način (ob upoštevanju političnih usmeritev¹ naslednje Evropske komisije), potreben nadaljnji napredek.

Po začetku veljavnosti revizije EU ETS² za četrto fazo aprila 2018 sprejemanje izvedbene zakonodaje za četrto obdobje trgovanja hitro napreduje. V preteklem letu je bila sprejeta izvedbena zakonodaja o novem seznamu sektorjev, izpostavljenih selitvi virov CO₂, ter pravilih za brezplačno dodelitev pravic, poleg tega pa je bil revidiran pravni okvir za sistem registra Unije, da bi se upoštevale potrebne prilagoditve za četrto fazo. Določena so bila pravila za operacionalizacijo sklada za inovacije, ki je glavni instrument ETS za financiranje nizkoogljičnih inovativnih tehnologij in prelomnih inovacij v četrti fazi. Hkrati je bila revidirana uredba o prodaji na dražbi, da bi se lahko leta 2020 izvedla dražba prvih 50 milijonov pravic za sklad za inovacije. Komisija je avgusta 2019 sprejela drugo revizijo, da bi oblikovala institucionalni okvir za prodajo pravic na dražbi za sklada za inovacije in modernizacijo v četrti fazi. Poleg tega je bil posodobljen okvir EU ETS za spremljanje, poročanje, preverjanje in akreditacijo, da bi se obstoječa pravila izboljšala in pojasnila na podlagi izkušenj z izvajanjem, pridobljenih v tretji fazi. Komisija hitro dokončuje preostale izvedbene določbe, da bi se sprejele pred januarjem 2021, ko se začne novo obdobje trgovanja.

Zakonodajne spremembe, dogovorjene v zadnjih letih za obravnavo presežka pravic na trgu ogljika, so začele prinašati rezultate. Od objave zadnjega poročila o trgu ogljika je bil kazalnik presežka v rezervi za stabilnost trga objavljen tretjič. Na podlagi kazalnika in revidirane zakonodaje o EU ETS se bodo količine pravic za prodajo na dražbi leta 2019 zmanjšale za skoraj 400 milijonov pravic, kar bo ustrezalo 24 % presežka.

Za zadnje leto je bilo značilno tudi večje zaupanje udeležencev na trgu, kar se je kazalo v okrepljenem signalu glede cene ogljika. Zaradi višje cene pravic do emisije so se skupni prihodki od prodaje na dražbi, ki so jih ustvarile države članice, precej povečali, in sicer so leta 2018 skupni ustvarjeni prihodki znašali 14 milijard EUR oziroma več kot dvakrat toliko kot leta 2017. Na podlagi podatkov, ki so jih predložile države članice, je bilo med letom 2018 približno 70 % teh prihodkov porabljenih (ali predvidenih za porabo) za posebne podnebne in energetske ukrepe.

¹ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_sl.pdf.

² Direktiva (EU) 2018/410 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. marca 2018 o spremembi Direktive 2003/87/ES za krepitev stroškovno učinkovitega zmanjšanja emisij in nizkoogljičnih naložb ter Sklepa (EU) 2015/1814 (UL L 76, 19.3.2018, str. 3).

To poročilo o delovanju evropskega trga ogljika je predstavljeno v skladu z zahtevami iz člena 10(5) in člena 21(2) Direktive 2003/87/ES³ (v nadaljnjem besedilu: direktiva o EU ETS). Kot določa Direktiva, je cilj poročila zagotoviti redni letni pregled razvoja na evropskem trgu ogljika.

To poročilo zajema leto 2018, vendar so v njem predstavljene tudi pobude, predlagane ali dogovorjene v prvi polovici leta 2019.

Če ni navedeno drugače, so bili za to poročilo uporabljeni javno razpoložljivi podatki, ki jih je imela Komisija na voljo do konca junija 2019. Splošne in opisne informacije o EU ETS so vključene v okvirje v celotnem poročilu.

³ Direktiva 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. oktobra 2003 o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Uniji in o spremembi Direktive Sveta 96/61/ES (UL L 275, 25.10.2003, str. 32).

⁴ Presečni datum, ki se uporablja, je 28. junij 2019.

2. INFRASTRUKTURA EU ETS

2.1 Obseg vključenih dejavnosti, naprav in operaterjev zrakoplovov

EU ETS se izvaja v 31 državah Evropskega gospodarskega prostora (v nadaljnjem besedilu: EGP). Omejuje emisije iz skoraj 11 000 elektrarn in proizvodnih obratov ter emisije več kot 500 operaterjev zrakoplovov, ki letijo med letališči v EGP. Vključuje približno 39 % emisij TGP v EU.

V tretji fazi (2013–2020)* so sektorji z nepremičnimi napravami, ki jih ureja EU ETS, energetsko intenzivne panoge, vključno z elektrarnami in drugimi kurilnimi napravami z nazivno vhodno toplotno močjo, večjo od 20 MW (razen naprav za sežiganje nevarnih ali komunalnih odpadkov), naftnimi rafinerijami, koksarnami, proizvodnjo železa in jekla, cementnega klinkerja, stekla, apna, opeke, keramike, papirne kaše, papirja in kartona, aluminija, petrokemičnih proizvodov, amoniaka, proizvodnjo dušikove in adipinske kisline, glioksala in glioksilne kisline ter zajemanjem CO₂, njegovim prenosom s cevovodi in geološkim shranjevanjem.

Področje uporabe EU ETS za letalstvo je bilo v obdobju 2013–2016 omejeno na lete znotraj EGP, dokler ni Mednarodna organizacija civilnega letalstva (ICAO) sprejela globalnega pristopa. Omejitev na lete znotraj EGP je bila leta 2017 podaljšana do leta 2023 (glej oddelek 4), da bi se podprl razvoj sheme za poravnavo in zmanjševanje emisij ogljika za mednarodni letalski promet (CORSIA).

EU ETS vključuje emisije ogljikovega dioksida (CO₂), pa tudi emisije dušikovega oksida (N₂O) iz celotne proizvodnje dušikove in adipinske kisline, glioksilne kisline in glioksala ter emisije perfluoriranih ogljikovodikov (PFC) iz proizvodnje aluminija. Čeprav je udeležba v EU ETS obvezna, so v nekaterih sektorjih vključene le naprave nad določeno velikostjo. Poleg tega lahko sodelujoče države iz sistema izključijo male naprave (katerih emisije znašajo manj kot 25 000 ton ekvivalenta CO₂), če so vzpostavljeni nadomestni in enakovredni ukrepi. V četrti fazi se lahko iz EU ETS izključijo zelo mali onesnaževalci (katerih sporočene emisije so znašale manj kot 2 500 ton ekvivalenta CO₂ v zadnjih treh letih), če obstaja poenostavljena ureditev spremljanja za oceno količine njihovih emisij. Sodelujoče države lahko poleg tega v EU ETS dodajo več sektorjev in TGP (t. i. prostovoljna izbira).

Informacije o prvi in drugi fazi EU ETS so na voljo na spletnem naslovu https://ec.europa.eu/clima/policies/ets/pre2013_sl.

Glede na poročila iz člena 21, ki so jih sodelujoče države⁵ predložile leta 2019, je bilo leta 2018 skupaj 10 744 dovoljenih naprav.

⁵ Pri sklicevanju na poročila iz člena 21 izraz „sodelujoče države“ ali preprosto „države“ vključuje 28 držav članic EU in države EGP (Islandijo, Norveško in Lihtenštajn).

Tako kot v prejšnjih letih so bila goriva, ki so izgorevala v okviru EU ETS, leta 2018 še vedno predvsem fosilna. Vendar je 29 držav poročalo tudi o uporabi biomase v povezavi z 2 181 napravami (20,3 % vseh naprav). Dve državi (Lihtenštajn in Malta) o uporabi biomase sploh nista poročali. Skupne emisije iz biomase so leta 2018 znašale približno 151 milijonov ton CO₂ (9 % sporočenih emisij v okviru ETS), kar je le malo več kot 145 milijonov ton CO₂ leta 2017 (8 % sporočenih emisij v okviru ETS). Od teh jih je bilo 99,2 % stopnje nič⁶. Za leto 2018 ni nobena država poročala o uporabi biogoriva pri operaterjih zrakoplovov, medtem ko je za leto 2017 samo Švedska poročala o taki uporabi biogoriva pri dveh operaterjih zrakoplovov.

V okviru kategorij naprav na podlagi letnih emisij⁷ je po podatkih za leto 2018 tako kot v prejšnjih letih 72 % naprav pripadalo kategoriji A, 21 % kategoriji B in 7 % kategoriji C. Za 6 113 naprav je bilo sporočeno, da so „naprave z nizkimi emisijami“⁸ (57 % vseh).

Kar zadeva dejavnosti EU ETS, ki so dodatno navedene v zvezi z emisijami toplogrednih plinov razen CO₂, je bilo sporočeno, da so dovoljenja za proizvodnjo primarnega aluminija in perfluoriranih ogljikovodikov izdana v 12 državah (v Nemčiji, Franciji, Grčiji, na Islandiji, v Italiji, na Nizozemskem, Norveškem, v Romuniji, na Švedskem, v Sloveniji, na Slovaškem in v Združenem kraljestvu), za proizvodnjo dušikove kisline in N₂O pa v 20 državah (v vseh razen na Cipru, Danskem, v Estoniji, Španiji, na Irskem, Islandiji, v Lihtenštajnu, Luksemburgu, Latviji, na Malti in v Sloveniji). O drugih sektorjih N₂O, tj. proizvodnji adipinske kisline ter proizvodnji glioksala in glioksilne kisline, so poročale tri države (Nemčija, Francija, Italija) oziroma dve državi (Nemčija, Francija). O dejavnostih zajemanja in shranjevanja CO₂ sta poročali samo Norveška in Avstrija.

Tako kot v prejšnjem letu je sedem držav (Španija, Francija, Hrvaška, Islandija, Italija, Slovenija in Združeno kraljestvo) uporabilo možnost izključitve malih onesnaževalcev iz EU ETS v skladu s členom 27 direktive o EU ETS. Količina izključenih emisij za leto 2018 je znašala 2,92 milijona ton CO₂ (približno 0,17 % vseh preverjenih emisij v primerjavi z 0,16 % v predhodnem letu).

Glede na podatke, predložene leta 2019 v skladu s členom 21, je doslej osem držav (Belgija, Danska, Francija, Hrvaška, Madžarska, Lihtenštajn, Litva in Nizozemska) izkoristilo možnost iz določbe člena 13 uredbe o spremljanju in poročanju (MRR)⁹, da se za nepremične naprave v primerih z majhnim tveganjem dovoli uporaba poenostavljenih načrtov za spremljanje. Tri

⁶ V EU ETS je faktor emisije biomase določen na nič, če gre za skladnost z opredelitvijo pojma „biomasa“ in kadar so v zvezi z biogorivi ali tekočimi biogorivi izpolnjena trajnostna merila v skladu s členom 17(1) Direktive 2009/28/ES (direktiva o energiji iz obnovljivih virov). Za emisije stopnje nič ni treba predati pravic. Glede na podatke, predložene leta 2019 v skladu s členom 21, so samo tri sodelujoče države (Latvija, Litva in Danska) sporočile energijsko vsebnost biomase stopnje nič in ne dejanskih emisij. Zato se njihove emisije ne upoštevajo v predloženi skupni količini.

⁷ Naprave kategorije C v oзраčje letno izpustijo več kot 500 000 ton ekvivalenta CO₂, naprave kategorije B med 500 000 in 50 000 ton ekvivalenta CO₂, naprave kategorije A pa manj kot 50 000 ton ekvivalenta CO₂. Glej Uredbo Komisije (EU) št. 601/2012 z dne 21. junija 2012 o spremljanju emisij toplogrednih plinov in poročanju o njih v skladu z Direktivo 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 181, 12.7.2012, str. 30).

⁸ Naprave z nizkimi emisijami so podsklop naprav kategorije A, ki letno v oзраčje izpustijo manj kot 25 000 ton ekvivalenta CO₂ (glej člen 47(2) Uredbe (EU) št. 601/2012).

⁹ Uredba Komisije (EU) št. 601/2012 z dne 21. junija 2012 o spremljanju emisij toplogrednih plinov in poročanju o njih v skladu z Direktivo 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 181, 12.7.2012, str. 30).

države (Belgija, Islandija in Poljska) so poročale o uporabi te določbe v primeru operaterjev zrakoplov z nizkimi emisijami za leto 2018.

Leta 2018 je bilo za 655 operaterjev zrakoplovov sporočeno, da imajo načrt za spremljanje (v primerjavi s 541 leta 2017 in 503 leta 2016). 50 % (328) operaterjev, o katerih se je poročalo, je bilo komercialnih, drugih 50 % (327) pa je bilo nekomercialnih¹⁰. Skupno je 287 operaterjev zrakoplovov (44 %) spadalo med male onesnaževalce (v primerjavi z 280 (52 %) leta 2017 in 249 (50 %) leta 2016).

2.2 Register Unije in evidenca transakcij Evropske unije (EUTL)

V registru Unije in evidenci transakcij Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: EUTL) se beleži lastništvo splošnih pravic in pravic za letalstvo, tako da se beležijo zneski na računih in transakcije med računi. Register in evidenco upravlja in vzdržuje Komisija, nacionalni administratorji registra v sodelujočih državah pa so še vedno kontaktne točke za zastopnike računov (podjetij ali fizičnih oseb). Register Unije vsebuje račune za nepremične naprave in operaterje zrakoplovov, EUTL pa samodejno preveri, zabeleži in odobri vse transakcije med računi, s čimer zagotavlja skladnost vseh prenosov s pravili EU ETS.

Podatki, ki se vnašajo v register Unije in EUTL, so pomemben vir informacij za različne vrste poročanja v okviru ETS, kot sta izračun kazalnika presežka v rezervi za stabilnost trga (glej oddelek 3.3) in poročanje, ki ga izvaja Evropska agencija za okolje (EEA). Poleg tega se z EUTL zagotavlja preglednost EU ETS, saj so v njej objavljene* informacije o skladnosti nepremičnih naprav in operaterjev zrakoplovov z določbami o EU ETS.

* Informacije, objavljene v EUTL, so na voljo na spletnem naslovu <https://ec.europa.eu/clima/ets/>.

V letu 2018 sta register Unije in EUTL v celoti delovala 24 ur na dan 365 dni, pri čemer so le kratke prekinitve zaradi tehničnih nadgradenj skupaj obsegale približno 26 ur.

Komisija je od 1. januarja 2019 začasno prekinila¹¹ vse postopke za Združeno kraljestvo v zvezi z brezplačno dodelitvijo, dražbo in zamenjavo mednarodnih dobropisov v skladu z ukrepi¹² za zaščito okoljske celovitosti EU ETS v primerih, ko se pravo EU preneha uporabljati za državo članico, ki izstopi iz EU.

¹⁰ Primer komercialnega operaterja zrakoplova je potniški letalski prevoznik, ki opravlja storitve za splošno javnost. Primer nekomercialnega operaterja zrakoplova je zrakoplov v zasebni lasti.

¹¹ Sklep Komisije C(2018) 8707 z dne 17. decembra 2018 o navodilih centralnemu administratorju, da začasno prekine sprejemanje ustreznih postopkov za brezplačno dodelitev, dražbo in izmenjavo mednarodnih dobropisov za Združeno kraljestvo v okviru evidence transakcij Evropske unije za Združeno kraljestvo.

¹² Uredba Komisije (EU) 2018/208 z dne 12. februarja 2018 o spremembi Uredbe (EU) št. 389/2013 o določitvi registra Unije (UL L 39, 13.2.2018, str. 3).

Marca 2019 je bila sprejeta Delegirana uredba Komisije (EU) 2019/1122¹³, ki določa pravila za delovanje registra Unije v naslednjem obdobju trgovanja EU ETS (2021–2030). Uredba omogoča skladnost registra Unije z zahtevami za četrto fazo, določenimi z revidirano direktivo o EU ETS, na primer s prilagoditvijo funkcij za zagotovitev, da je veljavnost pravic neomejena in da se lahko uporabljajo samo za emisije od prvega leta desetletnega obdobja, v katerem so bile izdane, ter zagotavljanje, da se mednarodni dobropisi ne morejo uporabiti za emisije od leta 2021. Poleg tega se z novo uredbo pravila, ki urejajo register Unije, prilagodijo in uskladijo z zahtevami zakonodaje o finančnih trgih zaradi uvrstitve pravic do emisije med „finančne instrumente“ na podlagi Direktive 2014/65/EU¹⁴ od 3. januarja 2018 ter zahtevami revidiranih pravil o varstvu podatkov.

3. DELOVANJE TRGA OGLJIKA V LETU 2018

V tem poglavju so navedene informacije o vidikih, povezanih s ponudbo pravic in povpraševanjem po njih, v okviru EU ETS. Oddelek o ponudbi vključuje informacije o zgornji meji, brezplačni dodelitvi, programu NER300 (vključno s pripravami za prihodnji sklad za inovacije), prodaji na dražbi, odstopanju od prodaje vseh pravic na dražbi za proizvodnjo električne energije in toplote (člen 10c), uporabi mednarodnih dobropisov ter poglavje o ureditvah nadomestil za posredne stroške zmanjševanja emisij.

V zvezi s povpraševanjem so zagotovljene informacije o številu preverjenih emisij ter uravnoteženju ponudbe in povpraševanja po pravicah na trgu ogljika prek rezerve za stabilnost trga.

¹³ Delegirana uredba Komisije (EU) 2019/1122 z dne 12. marca 2019 o dopolnitvi Direktive 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta glede delovanja registra Unije (UL L 177, 2.7.2019, str. 3).

¹⁴ Direktiva 2014/65/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o trgih finančnih instrumentov ter spremembi Direktive 2002/92/ES in Direktive 2011/61/EU.

3.1 Ponudba: pravice, ki so dane v obtok

3.1.1 Zgornja meja

Zgornja meja je absolutna količina TGP, ki jo lahko vključeni subjekti izpustijo, da se zagotovi doseganje cilja glede zmanjšanja emisij, in ustreza številu pravic, ki so dane v obtok v obdobju trgovanja. V tretji fazi se uporablja skupna zgornja meja za celotno EU, ki nadomešča prejšnji sistem nacionalnih zgornjih meja.

Leta 2013 je bila zgornja meja za emisije iz nepremičnih naprav določena na 2 084 301 856 pravic. Ta zgornja meja se vsako leto zniža na podlagi linearnega faktorja zmanjšanja, ki znaša 1,74 % povprečja skupne količine pravic, izdanih vsako leto v obdobju 2008–2012, s čimer se bo zagotovilo, da bo število pravic, ki jih lahko uporabijo nepremične naprave, leta 2020 za 21 % manjše kot leta 2005.

Zgornja meja za letalski sektor je bila prvotno določena na 210 349 264 pravic za letalstvo na leto, kar je 5 % manj od povprečja letne ravni emisij iz letalstva v obdobju 2004–2006. 1. januarja 2014 se je zaradi pridružitve Hrvaške EU ETS povečala za 116 524 pravic za letalstvo. Ta zgornja meja naj bi upoštevala zakonodajo iz leta 2008*, s katero je bilo določeno, da se v EU ETS vključijo vsi leti iz EGP, v EGP in znotraj EGP. Vendar je bilo med letoma 2013 in 2016 področje uporabe EU ETS začasno omejeno na lete znotraj EGP, da bi se podprla priprava globalnega ukrepa ICAO za ohranitev emisij iz mednarodnega letalstva na ravneh iz leta 2020. Zato je bilo število pravic za letalstvo, ki so bile dane v obtok v obdobju 2013–2016, precej manjše od prvotne zgornje meje. Leta 2017 je bila omejitev na lete znotraj EGP podaljšana do leta 2023, da bi se podprl razvoj globalnega ukrepa ICAO (glej poglavje 4).

* Direktiva 2008/101/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o spremembi Direktive 2003/87/ES zaradi vključitve letalskih dejavnosti v sistem za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Skupnosti.

V preglednici 1 so prikazani podatki o zgornji meji za nepremične naprave in število pravic za letalstvo, ki so letno dane v obtok¹⁵, za vsako leto tretje faze EU ETS.

¹⁵ Število pravic za letalstvo, ki so bile dane v obtok od leta 2013, je rezultat pristopa od spodaj navzgor, ki se začne z brezplačno dodelitvijo (določeno z referenčnimi merili na podlagi dejavnosti za dejavnost operaterjev v EGP). Število pravic, prodanih na dražbi, se nato določi na podlagi dejstva, da bi morala brezplačna dodelitev (vključno s posebno rezervo za poznejšo razdelitev hitro rastočim operaterjem zrakoplovov in novim udeležencem) znašati 85 % vseh pravic, prodaja na dražbi pa 15 %.

Preglednica 1: Zgornja meja EU ETS v obdobju 2013–2020

Leto	Letna zgornja meja (naprave)	Letne pravice za letalstvo, dane v obtok¹⁶
2013	2 084 301 856	32 455 296
2014	2 046 037 610	41 866 834
2015	2 007 773 364	50 669 024
2016	1 969 509 118	38 879 316
2017	1 931 244 873	38 711 651
2018	1 892 980 627	38 909 625
2019	1 854 716 381	35 172 897 ¹⁷
2020	1 816 452 135	

¹⁶ Posodobljeni podatki poleg brezplačne dodelitve in količin, prodanih na dražbi, vključujejo tudi zamenjave mednarodnih dobropisov.

¹⁷ Vključuje informacije iz časovnega razporeda dražb pravic za letalstvo za leto 2019. Podatki o Združenem kraljestvu za leto 2019 niso vključeni zaradi zaščitnih ukrepov, ki jih je Komisija sprejela za zaščito okoljske celovitosti EU ETS v primerih, ko se pravo EU preneha uporabljati za državo članico, ki izstopi iz EU (glej poglavje 2.2).

3.1.2 Izdane pravice

3.1.2.1 Brezplačna dodelitev

Čeprav je prodaja na dražbi v tretji fazi EU ETS privzeta metoda dodeljevanja, se precej pravic dodeli brezplačno. Uporabljajo se naslednja načela:

- proizvodnja električne energije brezplačnih pravic ne prejema;
- brezplačne pravice za proizvodnjo se razdelijo v skladu z usklajenimi pravili na ravni EU;
- brezplačna dodelitev temelji na referenčnih merilih uspešnosti, da se okrepijo spodbude za zmanjšanje emisij TGP in inovacije ter nagradijo najučinkovitejše naprave;
- vzpostavljena je bila rezerva za nove udeležence na ravni EU, ki se uporablja za nove industrijske naprave in naprave, ki znatno povečajo zmogljivost, ter je enaka 5 % skupne količine pravic za tretjo fazo.

Brezplačne pravice se dodelijo industrijskim napravam za obravnavo tveganja selitve virov CO₂ (situacija, ko podjetja selijo proizvodnjo v tretje države z manj strogimi omejitvami glede emisij TGP, kar lahko povzroči povečanje njihovih skupnih emisij). Sektorji in podsektorji, ki veljajo za izpostavljene visokemu tveganju selitve virov CO₂, se vključijo na seznam sektorjev, izpostavljenih selitvi virov CO₂*. Seznam je prvotno zajemal obdobje 2015–2019, z revidirano direktivo o EU ETS pa je bila njegova veljavnost podaljšana do 31. decembra 2020.

* Veljavni seznam sektorjev, izpostavljenih selitvi virov CO₂, je na voljo na spletnem naslovu <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/ALL/?uri=CELEX:32014D0746>.

V tretji fazi bo približno 43 % skupne količine razpoložljivih pravic brezplačno dodeljenih, delež pravic, ki jih bodo države članice prodale na dražbi, pa znaša približno 57 %.

Začetna rezerva za nove udeležence, zmanjšana za 300 milijonov pravic za program NER300, je zajemala 480,2 milijona pravic. Do junija 2019 je bilo za celotno tretjo fazo rezerviranega 167,9 milijona pravic za 937 naprav. Ostanek rezerve za nove udeležence znaša 312,3 milijona pravic. Predvidoma bo precej teh pravic ostalo nedodeljenih. Te bodo ob koncu tretje faze vključene v rezervo za stabilnost trga, iz katere se bo 200 milijonov pravic uporabilo za vzpostavitev rezerve za nove udeležence za četrto fazo.

Do konca junija 2019 se je zaradi zaprtja naprav ali zmanjšanja njihove proizvodnje ali proizvodne zmogljivosti število brezplačno dodeljenih pravic zmanjšalo za približno 457 milijonov v primerjavi s številom, ki se je na začetku uporabilo za izračun dodelitve v tretji fazi.

Razpredelnica 2: Število brezplačnih pravic, dodeljenih industriji med letoma 2013 in 2019 (v milijonih)¹⁸

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Brezplačna dodelitev¹⁹ (EU-28 + države Efte, ki so del EGP)	903,0	874,8	847,6	821,3	796,2	771,9	748,1 ²⁰
Dodelitev iz rezerve za nove udeležence (greenfield naložbe in povečanja zmogljivosti)	11,7	15,3	18,6	21,8	23,4	23,6	22,9
Nedodeljene brezplačne pravice zaradi zaprtja ali sprememb v proizvodnji ali proizvodni zmogljivosti	40,1	58,9	70,8	67,5	71,6	75,9	71,9

Ker je povpraševanje po brezplačni dodelitvi preseglo razpoložljivo količino, so se dodelitve za vse naprave, vključene v EU ETS, zmanjšale za enak delež z uporabo „medsektorskega korekcijskega faktorja“ (v nadaljnjem besedilu: CSCF)²¹. Leta 2017 so bile prvotne vrednosti CSFC revidirane²².

Za preprečitev tveganja selitve virov CO₂ se bo brezplačno dodeljevanje nadaljevalo po letu 2020 na podlagi posodobljenih referenčnih vrednosti, določenih s sklicevanjem na delovanje 10 % najučinkovitejših naprav v EU. Raven izpostavljenosti selitvi virov CO₂ v sektorjih je bila ocenjena na podlagi združenega kazalnika, pri čemer je bila intenzivnost trgovanja sektorja s tretjimi državami pomnožena z intenzivnostjo emisij sektorja. Komisija je februarja 2019 na podlagi te ocene sprejela seznam sektorjev, izpostavljenih selitvi virov CO₂, za naslednje obdobje trgovanja²³, ki bo veljal za celotno četrto fazo.

Da bi se izrazil napredek tehnologije in inovacij, bodo referenčne vrednosti v četrti fazi dvakrat posodobljene na podlagi dejanskih podatkov. Za naprave, za katere je bila predložena vloga za brezplačno dodelitev za prvo obdobje dodelitve (2021–2025), je bilo treba potrebne podatke pristojnim organom predložiti do 30. maja 2019. Komisija bo te podatke uporabila za izračun dodelitve posamezni napravi in za posodobitev referenčnih vrednosti za obdobje 2021–2025. Delegirani akt o reviziji pravil o brezplačni dodelitvi za obdobje 2021–

¹⁸ Podatki vključujejo priglasitve držav članic, prejete do junija 2019, in se lahko spremenijo zaradi poznejših priglasitev.

¹⁹ Začetna količina pred uporabo zmanjšanj, navedenih v nadaljevanju.

²⁰ Dodelitev v zvezi z Združenim kraljestvom (48,0 milijona pravic od skupne količine za leto 2019) je bila začasno prekinjena zaradi zaščitnih ukrepov, ki jih je Komisija sprejela za zaščito okoljske celovitosti EU ETS v primerih, ko se pravo EU preneha uporabljati za državo članico, ki izstopi iz EU (glej poglavje 2.2).

²¹ Sklep Komisije 2013/448/EU (UL L 240, 7.9.2013, str. 27).

²² Sklep Komisije (EU) 2017/126 (UL L 19, 25.1.2017, str. 93).

²³ Delegirani sklep Komisije (EU) 2019/708, na voljo na spletnem naslovu <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sl/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2019:120:FULL&from=SL>.

2030 je bil sprejet decembra 2018²⁴, začelo pa se je tudi delo v zvezi s posodobitvijo referenčnih vrednosti za obdobje 2021–2025 (glej Dodatek 7 k Prilogi).

V četrti fazi bodo dodelitve posameznim napravam pravočasno prilagojene, da se bo upoštevalo pomembno povečanje in zmanjšanje delovanja. Da bi se preprečili manipulacija in zloraba sistema za prilagoditev dodelitev ter neupravičeno upravno breme, bo Komisija sprejela izvedbeni akt za opredelitev dodatnih ureditev za prilagoditve (glej Dodatek 7 k Prilogi).

²⁴ Delegrirana uredba Komisije (EU) 2019/331, na voljo na spletnem naslovu <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sl/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2019:059:FULL&from=SL>.

3.1.2.2 Program NER300 in sklad za inovacije

Program NER300 je obsežen program financiranja inovativnih predstavitvenih projektov nizkoogljične energije. Namenjen je predstavitvi okoljsko varnega zajemanja in shranjevanja CO₂ (v nadaljnjem besedilu: CCS) ter inovativnih tehnologij na področju obnovljivih virov energije (v nadaljnjem besedilu: OVE) v komercialnem obsegu v EU. Financiral se je z monetizacijo 300 milijonov pravic do emisije iz rezerve za nove udeležence. Sredstva so bila dodeljena projektom, izbranim z dvema razpisoma za zbiranje predlogov, in sicer decembra 2012 in julija 2014.

Sklad za inovacije je eden od dveh mehanizmov financiranja rešitev z nizkimi emisijami ogljika, vzpostavljenih z revidirano direktivo o EU ETS za četrto fazo. Na konkurenčni podlagi bo podpiral prvi razvoj na trgu ter komercialno predstavitev inovativnih tehnologij in prelomnih inovacij v sektorjih, vključenih v EU ETS, vključno z inovativnimi obnovljivimi viri energije, energetsko intenzivnimi panogami, zajemanjem in uporabo CO₂ (CCU) ter shranjevanjem energije. Financiral se bo s prodajo najmanj 450 milijonov pravic na dražbi in vsemi neizplačanimi proračunskimi sredstvi iz programa NER300. Prvi razpis za zbiranje predlogov je v pripravi in predviden za leto 2020.

Na podlagi dveh razpisov za zbiranje v predlogov v okviru programa NER300 so bila v 20 državah članicah EU dodeljena sredstva v vrednosti 2,1 milijarde EUR, ki jih je prejelo 38 projektov OVE in en projekt CCS. Od tega se jih izvaja sedem: bioenergijska projekta BEST v Italiji in Verbiostraw v Nemčiji, projekta s poljem vetrnic na kopnem Windpark Blaiken na Švedskem in Windpark Handalm v Avstriji, projekta s poljem vetrnic na morju Veja Mate in Nordsee One v Nemčiji ter projekt pametnega omrežja Puglia Active Network v Italiji.

Pet projektov iz prvega razpisa za zbiranje predlogov se bo predvidoma začelo izvajati do konca leta 2019, pri štirih projektih iz drugega razpisa pa se izvajajo priprave za začetek izvajanja do 30. junija 2021. Zaradi težkega ekonomskega in političnega ozadja od vzpostavitve programa NER300 pri 19 projektih ni bilo mogoče pridobiti zadostne dodatne finančne podpore, zato so bili preklicani, s čimer se je sprostilo skupno 1,358 milijarde EUR. Še štiri projekti so v različnih fazah razvoja.

Na podlagi spremenjenega sklepa o NER300²⁵ je bilo mogoče sproščena sredstva iz preklicanih projektov iz prvega razpisa za zbiranje predlogov (doslej 623 milijonov EUR) ponovno vložiti v obstoječe finančne instrumente, tj. v demonstracijske projekte na področju energije InnovFin in dolžniški instrument v okviru Instrumenta za povezovanje Evrope, ki ju upravlja Evropska investicijska banka (EIB). Tako bo mogoče zagotoviti čim večje koristi programa NER300 in izkoristiti dodatne zasebne naložbe v nizkoogljične inovacije.

²⁵ Sklep Komisije (EU) 2017/2172 z dne 20. novembra 2017 o spremembi Sklepa 2010/670/EU v zvezi z razporeditvijo neizplačanih prihodkov iz prvega kroga razpisov za oddajo predlogov.

Doslej so bili izbrani trije projekti za dodelitev neporabljenih sredstev programa NER300 v okviru demonstracijskih projektov na področju energije InnovFin, pri čemer bo ta podpora znašala približno 73 milijonov EUR (glej Dodatek 9 k Prilogi).

Sproščena sredstva iz preklicanih projektov iz drugega razpisa za zbiranje predlogov (doslej 735,5 milijona EUR) bodo dodana razpoložljivim sredstvom za sklad za inovacije.

Preglednica 3: Projekti programa NER300, ki so jim bila sredstva dodeljena v okviru prvega in drugega razpisa za zbiranje predlogov²⁶

	Prvi razpis za zbiranje predlogov	Drugi razpis za zbiranje predlogov
Projekti, ki se pripravljajo	6	7
Projekti, ki se izvajajo	6	1
Preklicani projekti	8	11
<i>Skupaj</i>	20	19

V četrti fazi bo skupna vrednost razpoložljivih sredstev za predstavitev inovativnih tehnologij in prelomnih inovacij na podlagi sklada za inovacije verjetno precej preseгла 2,1 milijarde EUR za program NER300²⁷. Februarja 2019 je bila sprejeta delegirana uredba²⁸ o delovanju sklada za inovacije. Do podpore iz sklada bodo upravičeni projekti v vseh državah članicah, vključno z manjšimi projekti.

Za ozaveščanje o skladu za inovacije Komisija v letu 2019 in prvi polovici leta 2020 dejavno izvaja dejavnosti obveščanja, da bi z industrijo in državami članicami razpravljala o ključnih vprašanjih za posamezne sektorje v zvezi z izbiro in izvajanjem projektov. Prvi razpis za zbiranje predlogov na podlagi sklada za inovacije je predviden za leto 2020, sledili pa bodo redni razpisi do leta 2030.

²⁶ V skladu s Sklepom Komisije 2010/670/EU je bilo treba pri projektih, ki so jim bila sredstva dodeljena v okviru prvega razpisa, končno odločitev o naložbi sprejeti do konca leta 2016, pri projektih, ki so jim bila sredstva dodeljena v okviru drugega razpisa, pa do konca junija 2018.

²⁷ Vrednost 450 milijonov pravic, ki so na voljo za sklad, bo odvisna od cene ogljika. Ob upoštevanju povprečne cene v višini 25 EUR na pravico bi sredstva za sklad znašala 11,3 milijarde EUR.

²⁸ Delegirana uredba Komisije (EU) 2019/856 z dne 26. februarja 2019 o dopolnitvi Direktive 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z delovanjem sklada za inovacije (UL L 140, 28.5.2019, str. 6).

3.1.2.3 Nadomestilo za posredne stroške zmanjševanja emisij

Poleg brezplačne dodelitve za kritje neposrednih stroškov zmanjševanja emisij lahko države članice EU dodelijo državno pomoč za nadomestilo nekaterim intenzivnim porabnikom električne energije v industriji za posredne stroške zmanjševanja emisij, tj. stroške, nastale zaradi višjih cen električne energije, ki so posledica tega, da proizvajalci električne energije na potrošnike prenesejo stroške nakupa pravic.

Komisija je zaradi zagotovitve usklajene uporabe nadomestila za posredne stroške zmanjševanja emisij v vseh državah članicah in zmanjšanja izkrivljanja konkurence na notranjem trgu sprejela smernice za državno pomoč v okviru EU ETS*, ki veljajo do konca leta 2020. V smernicah so med drugim določeni upravičeni sektorji in najvišji zneski nadomestila za posredne stroške zmanjševanja emisij.

V skladu z revidirano direktivo o ETS lahko države članice v četrti fazi še naprej zagotavljajo nadomestilo za posredne stroške zmanjševanja emisij, to pa je dopolnjeno z določbami za večjo preglednost in izboljšano poročanje. Zato je Komisija začela revizijo smernic za državno pomoč v okviru EU ETS za naslednje obdobje trgovanja (glej Dodatek 7 k Prilogi). V okviru tega postopka bo Komisija na podlagi posvetovanj z deležniki in državami članicami, organiziranih na začetku leta 2019, pregledala seznam upravičenih sektorjev in dejavnikov, na podlagi katerih se določijo najvišji zneski pomoči.

* Smernice za nekatere ukrepe državne pomoči v okviru sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov po letu 2012 (UL C 158, 5.6.2012, str. 4).

Doslej je Komisija odobrila 13²⁹ ureditev nadomestil za posredne stroške zmanjševanja emisij v 12 državah članicah. Leta 2018 so bila izplačana prva nadomestila v okviru ureditve Valonije in ureditve Luksemburga. Španska vlada je Komisiji priglasila revizijo svoje ureditve zaradi povečanja proračuna. Leta 2019 je Poljska Komisiji priglasila osnutek ukrepa in pridobila odobritev državne pomoči za ureditev, v okviru katere se bo leta 2020 začela izplačevati podpora za posredne stroške, nastale leta 2019.

Direktiva o EU ETS določa, da bi morale države članice, ki imajo vzpostavljeno ureditev nadomestil za posredne stroške zmanjševanja emisij, v treh mesecih po koncu vsakega leta v preprosto dostopni obliki javno objaviti skupni znesek zagotovljenih nadomestil ter razčlenitev po upravičenih sektorjih in podsektorjih.

Preglednica 4 vsebuje povzetek podatkov, ki so jih države članice objavile za nadomestila, izplačana v letu 2018.

²⁹ Poleg tega so bile sprejete spremembe francoske in španske ureditve.

Preglednica 4: Nadomestila za posredne stroške zmanjševanja emisij, ki so jih države članice izplačale v letu 2018³⁰

Država članica	Trajanje ureditve	Nadomestilo, izplačano leta 2018 za posredne stroške, nastale leta 2017 (v milijonih EUR)	Število upravičencev (naprav)	Prihodki od dražb v letu 2017 (brez pravic za letalstvo, v milijonih EUR)	Odstotek prihodkov od dražb, porabljenih za nadomestilo za posredne stroške
UK	2013–2020	22,36 ³¹	60 ³²	1 607 ³³	3,7 %
DE	2013–2020	202	891	1 141,7	17,6 %
BE (FL)	2013–2020	31,7	106	143,5	27,3 %
BE (WL)	2017–2020	7,5	30		
NL	2013–2020	36,9	96	189	19,5 %
EL	2013–2020	16,8	50	196,6	8,5 %
LT	2014–2020	0,24	1	31,4	0,8 %
SK	2014–2020	10	7	87	11,4 %
FR	2015–2020	98,7	296	309,8	31,8 %
FI	2016–2020	26,7	58	94,6	28,2 %
ES	2013–2015	6	151	488,8	12,2 %
LU	2018–2020	3,4	2	6,8	50 %

Nadomestila za posredne stroške, ki jih je navedenih 11 držav članic³⁴ izplačalo v letu 2018, so skupaj znašala približno 462 milijonov EUR oziroma skoraj 11 % prihodkov teh držav članic od dražb. Države članice z vzpostavljenimi ureditvami nadomestil skupaj obsegajo približno 70 % BDP EU. Največji prejemniki nadomestila so bili sektor kemičnih proizvodov, sektor neželeznih kovin ter sektor železa in jekla.

V skladu z eno od odločb o preglednosti iz revidirane direktive o EU ETS morajo države članice, ki so v posameznem letu porabile več kot 25 % svojih prihodkov od dražb za nadomestilo za posredne stroške, objaviti poročilo in v njem navesti razloge za prekoračitev zneska. Na podlagi prihodkov od dražb za koledarsko leto 2017 so v letu 2018 štiri države prekoračile prag 25 %³⁵.

³⁰ Podatki o izplačanih nadomestilih in številu upravičencev temeljijo na obveznosti poročanja na podlagi člena 10a(6) Direktive (EU) 2018/410.

³¹ 19,7 milijona GBP (za posredne stroške, nastale leta 2018), na podlagi povprečnega deviznega tečaja, ki znaša 1,1355 GBP/EUR.

³² Združeno kraljestvo ni poročalo o napravah, ampak podjetjih.

³³ Opozoriti je treba, da je Združeno kraljestvo izplačalo podporo v letu 2019 za posredne stroške, nastale leta 2018. Zato so za Združeno kraljestvo prikazani prihodki od dražb iz leta 2018.

³⁴ Poljska ni vključena, ker bo začela izplačevati podporo leta 2020 za posredne stroške, nastale leta 2019.

³⁵ Izplačila v letu 2018 se primerjajo s prihodki od dražb leta 2017, ker izplačila v letu 2018 na splošno pomenijo nadomestilo za posredne stroške, ki so jih imeli odjemalci v koledarskem letu 2017.

3.1.2.4 Prodaja pravic na dražbi

V tretji fazi je prodaja na dražbi privzeti način za dodelitev pravic. Primarne dražbe zakonsko ureja uredba o prodaji na dražbi*, ki določa časovni načrt, upravljanje in druge vidike izvajanja dražb, da bi se zagotovil odprt, pregleden, usklajen in nediskriminatoren postopek.

* Uredba Komisije (EU) št. 1031/2010 z dne 12. novembra 2010 o časovnem načrtu, upravljanju in drugih vidikih dražbe pravic do emisije toplogrednih plinov na podlagi Direktive 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Skupnosti (UL L 302, 18.11.2010, str. 1).

Leta 2018 je bila uredba o prodaji na dražbi spremenjena³⁶, da bi se European Energy Exchange (v nadaljnjem besedilu: sistem EEX) znova imenoval za samostojni dražbeni sistem Nemčije in da bi se omogočila monetizacija prvih 50 milijonov pravic iz rezerve za stabilnost trga za financiranje sklada za inovacije v letu 2020.

Komisija je avgusta 2019 sprejela dodatno spremembo uredbe o prodaji na dražbi, da bi določila okvir za dražbo pravic in upravljanje projektov na podlagi sklada za inovacije in sklada za modernizacijo v četrti fazi. Pri spremembi se upošteva uvrstitev pravic EU ETS med finančne instrumente na podlagi Direktive 2014/65/EU o trgih finančnih instrumentov (MiFID2).

V skladu z zaščitnimi ukrepi, sprejetimi za zaščito okoljske celovitosti EU ETS (glej poglavje 2.2), so bile pravice, ki jih je izdalo Združeno kraljestvo za leto 2018, sprejete za predajo, vendar v letu 2019 nobena pravica ni bila prodana na dražbi v imenu Združenega kraljestva.

V letu 2018 so se dražbe izvajale prek naslednjih dražbenih sistemov:

- sistema EEX, ki se uporablja kot skupni dražbeni sistem za 25 držav članic, ki sodelujejo v skupnem postopku za oddajo naročil, in za Poljsko, ki se je odločila, da ne bo sodelovala v skupnem postopku za oddajo naročil, vendar še ni imenovala ločenega dražbenega sistema. Sistem EEX od 5. septembra 2016 izvaja dražbe kot drugi skupni dražbeni sistem, imenovan 13. julija 2016;
- sistema EEX, ki izvaja dražbe za Nemčijo kot samostojni sistem;
- sistema ICE, ki izvaja dražbe za Združeno kraljestvo kot samostojni dražbeni sistem.

Islandija, Lihtenštajn in Norveška so začeli prodajati pravice na dražbi junija 2019 po spremembi Sporazuma EGP, v skladu s katero so lahko sodelovali pri sporazumu o skupni oddaji naročil za skupni dražbeni sistem. Na podlagi dogovora s temi tremi državami so bile količine pravic za prodajo na dražbi za obdobje 2013–2018 razporejene med leti 2019 in 2020, da bi se zagotovila stabilna in predvidljiva ponudba pravic na trgu ter preprečili morebitni negativni učinki na trg ogljika zaradi te dodatne ponudbe. Revidirana časovna

³⁶ Delegrirana uredba Komisije (EU) 2019/7 z dne 30. oktobra 2018 o spremembi Uredbe (EU) št. 1031/2010 glede dražbe 50 milijonov nedodeljenih pravic iz rezerve za stabilnost trga za sklad za inovacije in o vključitvi dražbenega sistema, ki ga imenuje Nemčija, v seznam dražbenih sistemov (UL L 2, 4.1.2019, str. 1).

razporeda dražb za leti 2019 in 2020 tako vključujeta del prejšnjih količin, ki niso bile ponujene na dražbah.

Leta 2018 je bilo v okviru dražbenega sistema EEX, ki prodaja pravice v imenu 27 držav članic, prodanih 89 % vseh pravic, prodanih na dražbi, v okviru dražbenega sistema ICE pa je bilo v imenu Združenega kraljestva prodanih 11 % vseh pravic, prodanih na dražbi. Do 30. junija 2019 je bilo opravljenih več kot 1 480 dražb.

V preglednici 5 je prikazan pregled količin pravic³⁷, prodanih v okviru dražbenih sistemov EEX in ICE do 30. junija 2019, vključno z zgodnjimi dražbami³⁸ splošnih pravic.

Razpredelnica 5: Skupna količina pravic iz tretje faze, prodanih na dražbi v obdobju 2012–2019

Leto	Splošne pravice	Pravice za letalstvo
2012	89 701 500	2 500 000
2013	808 146 500	0
2014	528 399 500	9 278 000
2015	632 725 500	16 390 500
2016	715 289 500	5 997 500
2017	951 195 500	4 730 500
2018	915 750 000	5 601 500
2019 (do 30. junija 2019) ³⁹	292 975 500	2 032 500

Vir: EEX

Podatki za leto 2019 kažejo učinek začetka veljavnosti rezerve za stabilnost trga januarja 2019, zaradi katere se je ponudba pravic za prodajo na dražbi leta 2019 precej zmanjšala (glej poglavje 3.3). Dražbe so praviloma potekale nemoteno, končne cene na dražbi pa so bile na splošno tesno usklajene s cenami na sekundarnem trgu.

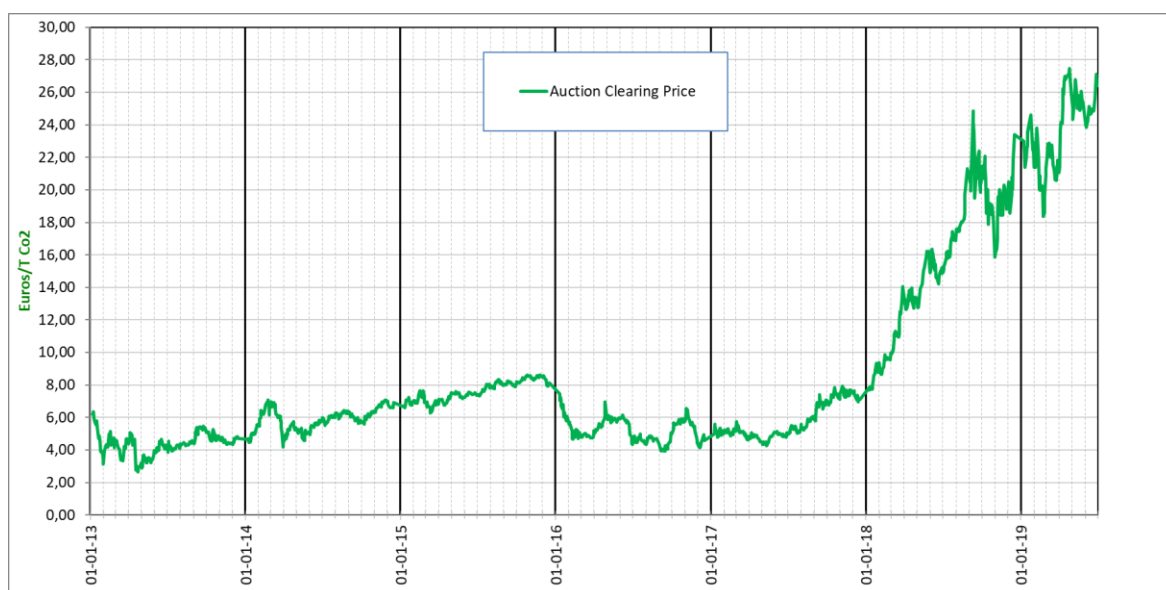
Med januarjem 2018 in junijem 2019 je bilo pet dražb preklicanih bodisi zaradi neizpolnjevanja pridržane cene bodisi zato, ker skupna količina ponudb ni dosegla količine, prodane na dražbi. Skupaj s temi petimi dražbami je bilo skupaj preklicanih 12 od več kot 1 480 dražb, opravljenih od konca leta 2012. Na sliki 1 je prikazan pregled končnih cen na dražbi od leta 2013 do 30. junija 2019.

³⁷ Količine splošnih pravic so bile določene ob upoštevanju Sklepa št. 1359/2013/EU. Količine pravic za letalstvo so bile določene ob upoštevanju Sklepa št. 377/2013/EU in Uredbe (EU) št. 421/2014.

³⁸ V letu 2012 so se zaradi komercialne prakse vnaprejšnje prodaje električne energije in kupovanja potrebnih surovin (vključno s pravicami) po prodaji proizvedene energije, ki je razširjena v elektroenergetskem sektorju, izvajale zgodnje dražbe pravic iz tretje faze.

³⁹ Podatki o Združenem kraljestvu za leto 2019 niso vključeni zaradi zaščitnih ukrepov, ki jih je Komisija sprejela za zaščito okoljske celovitosti EU ETS v primerih, ko se pravo EU preneha uporabljati za državo članico, ki izstopi iz EU (glej poglavje 2.2).

Slika 1: Končna cena splošnih pravic na dražbi od leta 2013 do 30. junija 2019

Vir: EEX

— Končna cena na dražbi

V Dodatku 2 je navedeno število udeležencev na dražbah splošnih pravic od leta 2013 do 30. junija 2019. Dražbeni sistemi podrobne rezultate posameznih dražb pravočasno objavijo na posebnih spletnih mestih. Dodatne informacije o uspešnosti dražb, vključno z informacijami o udeležbi, deležih pokritosti in cenah, so navedene v poročilih držav članic, objavljenih na spletnem mestu Komisije⁴⁰.

Skupni prihodki, ki so jih države članice ustvarile na dražbah med letom 2012 in 30. junijem 2019, so presegli 42 milijard EUR (glej preglednico 2.1 v Dodatku 2). Samo v letu 2018 so skupni ustvarjeni prihodki znašali 14 milijard EUR. V skladu z direktivo o EU ETS bi morale države članice najmanj 50 % prihodkov od dražb, vključno z vsemi prihodki, ustvarjenimi s pravicami, razdeljenimi zaradi solidarnosti in rasti, nameniti podnebnim in energetskim ukrepom. Po informacijah, ki so jih države članice predložile Komisiji, so države članice leta 2018 približno 70 % teh prihodkov porabile ali nameravale porabiti za posebne podnebne in energetske ukrepe. V obdobju 2013–2018 je bilo za take namene porabljenih približno 80 % prihodkov od dražb.

⁴⁰ https://ec.europa.eu/clima/policies/ets/auctioning_sl.

3.1.2.5 Odstopanje od prodaje vseh pravic na dražbi za proizvodnjo električne energije in toplote

V členu 10c direktive o EU ETS je določeno odstopanje od splošnega pravila prodaje na dražbi, da bi se v nekaterih državah članicah EU z manjšimi prihodki podprle naložbe v modernizacijo elektroenergetskega sektorja. V tretji fazi to odstopanje uporablja osem od desetih upravičenih držav članic*, ki proizvajalcem električne energije dodeljujejo določeno število brezplačnih pravic, če se izvajajo ustrezne naložbe.

Brezplačne pravice iz člena 10c se odštejejo od količine pravic, ki bi jih zadevna država članica sicer prodala na dražbi. Odvisno od nacionalnih pravil za izvajanje odstopanja lahko proizvajalci električne energije prejmejo brezplačne pravice v vrednosti, ki je enaka vrednosti izvedenih naložb iz njihovih nacionalnih naložbenih načrtov ali plačilom v nacionalni sklad, iz katerega se te naložbe financirajo. Ker bi brezplačna dodelitev pravic proizvajalcem električne energije na podlagi člena 10c direktive o ETS načeloma vključevala državno pomoč, so bile nacionalne sheme za izvajanje odstopanja iz člena 10c odobrene v skladu s pravili o državni pomoči, zanje pa veljajo zahteve iz smernic za državno pomoč**.

Prehodna brezplačna dodelitev na podlagi člena 10c bo v četrti fazi še vedno na voljo, vendar bodo ob tem veljale določbe za večjo preglednost in možnost, da upravičene države članice uporabijo celotno dodelitev na podlagi člena 10c ali njen del za podporo naložbam v okviru sklada za modernizacijo. Na podlagi informacij, ki so jih države članice predložile Komisiji, bo uporaba odstopanja iz člena 10c v naslednjem obdobju trgovanja zelo omejena. Sedem od desetih upravičenih držav članic, vključno s Poljsko in Češko, ki sta imeli največje količine prehodne brezplačne dodelitve v tretji fazi, se je odločilo, da odstopanja ne bodo več uporabljale.

* Do tega odstopanja so upravičeni Bolgarija, Ciper, Češka, Estonija, Madžarska, Latvija, Litva, Malta, Poljska in Romunija. Malta in Latvija sta se odločili, da ga ne bosta uporabili v tretji fazi.

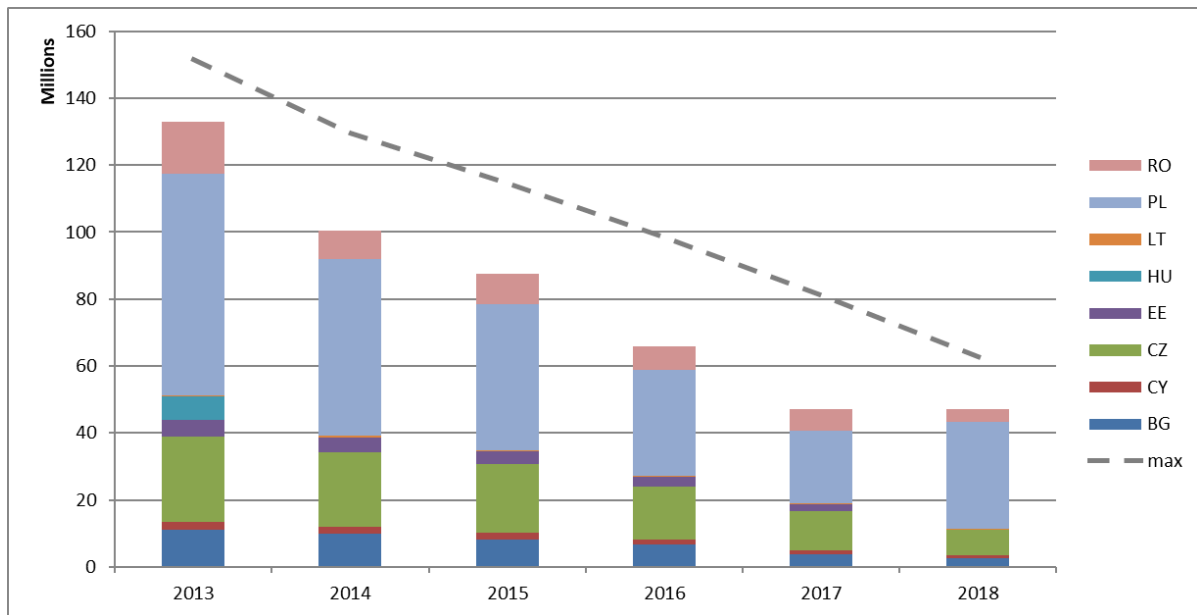
** Smernice za nekatere ukrepe državne pomoči v okviru sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov po letu 2012 (UL C 158, 5.6.2012, str. 4).

Skupna vrednost podpore za naložbe iz poročil za obdobje 2009–2018 znaša približno 12,4 milijarde EUR. Približno 82 % tega zneska je bilo namenjenih nadgradnji in dodatnemu opremljanju infrastrukture, ostalo pa naložbam v čiste tehnologije ali diverzifikacijo oskrbe.

Število brezplačnih pravic, ki so bile proizvajalcem električne energije dodeljene leta 2018, je navedeno v preglednici 1.1 v Dodatku 1 k Prilogi, največje število pravic na leto pa je navedeno v preglednici 1.2 v Dodatku 1.

Nedodeljene pravice se lahko prodajo na dražbi ali dodelijo v obdobju 2021–2030 za naložbe iz člena 10c, izbrane na podlagi konkurenčnega razpisnega postopka, v skladu z določbami revidirane direktive o EU ETS. Na sliki 2 je prikazano število pravic, dodeljenih v obdobju 2013–2018.

Slika 2: Brezplačne pravice, ki so bile dodeljene v skladu s členom 10c

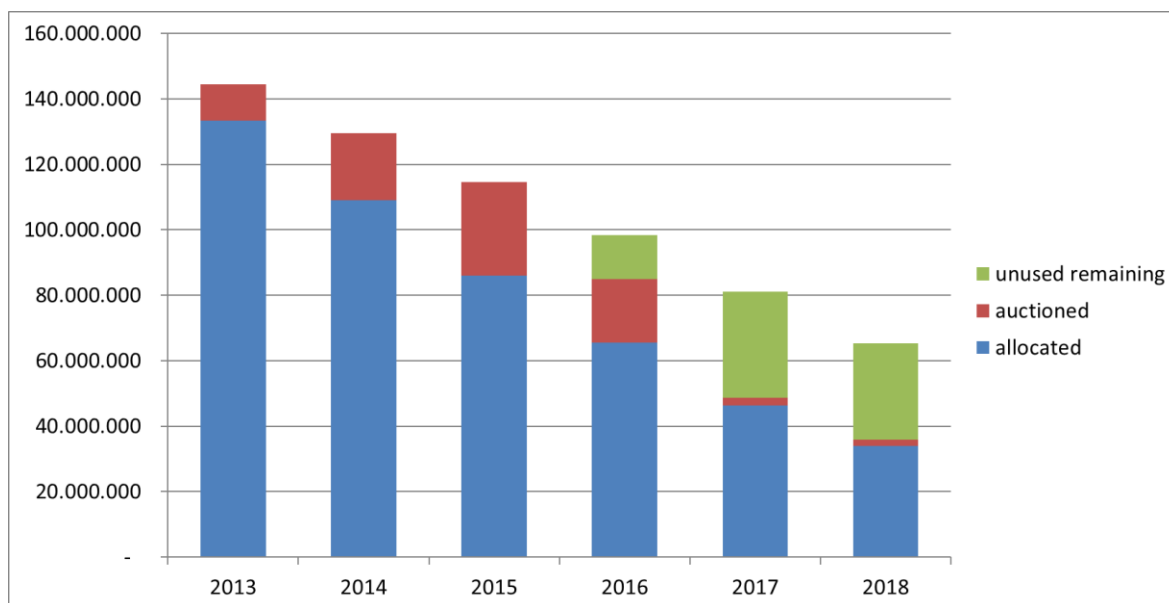

Vir: GD CLIMA.

Poljska je decembra 2018 Komisijo obvestila, da namerava leta 2019 na dražbi prodati 55,8 milijona pravic, ki niso bile dodeljene na podlagi odstopanja iz člena 10c. Maja 2019 je Poljska Komisijo obvestila še, da namerava količini pravic, ki jih bo Poljska prodala na dražbi leta 2020, dodati 49,52 milijona nedodeljenih pravic iz člena 10c.

Na sliki 3 je v zvezi s pravicami iz člena 10c prikazan obseg, v katerem so bile te dodeljene, dodane dražbam ali ostale neuporabljene (niti dodeljene niti dodane dražbam).

Slika 3: Porazdelitev pravic (dodeljene, prodane na dražbi, preostale neuporabljene)⁴¹

Vir: GD CLIMA.

■	Dodeljene pravice
■	Pravice, prodane na dražbi
■	Preostale neuporabljene pravice

V preglednici 6 je prikazano število pravic iz člena 10c, ki so bile prodane na dražbi v obdobju 2013–2018, in število preostalih neuporabljenih pravic.

Preglednica 6: Ravnanje z neuporabljenimi pravicami iz člena 10c v obdobju 2013–2018⁴²

Država članica	Število pravic iz člena 10c, ki so bile prodane na dražbi (v milijonih)	Število preostalih neuporabljenih pravic (v milijonih)
BG	9,5	0,8
CY	0,0	0,0
CZ	0,3	0,1
EE	2,1	0,0
LT	1,1	0,1
PL	55,8	68,9
RO	15,4	2,8
HU	0	0,9
Skupaj	84,2	73,5

Vir: GD CLIMA.

⁴¹ Podatki vključujejo količine za prodajo na dražbi iz časovnega razporeda dražb za leto 2019, tako da je upoštevanih 55,8 milijona nedodeljenih pravic, za katere je Poljska zahtevala, da se prodajo na dražbi leta 2019.

⁴² Podatki vključujejo količine za prodajo na dražbi iz časovnega razporeda dražb za leto 2019 (iz obdobja dodelitve 2013–2018).

V preglednici 1.3 v Dodatku 1 k Prilogi je prikazano število nedodeljenih pravic, ki so jih države članice prodale na dražbi (ali predvidele za prodajo na dražbi) na podlagi odstopanja iz člena 10c, za vsako leto tretje faze.

3.1.3 Mednarodni dobropisi

Udeleženci v EU ETS lahko del svojih obveznosti v okviru EU ETS do leta 2020 še naprej izpolnijo z uporabo mednarodnih dobropisov iz mehanizma čistega razvoja in skupnega izvajanja iz Kjotskega protokola*, pri čemer veljajo kvalitativne in kvantitativne omejitve. Ti dobropisi so finančni instrumenti, ki predstavljajo tona CO₂, odstranjeno iz ozračja ali zmanjšano v njem zaradi projekta zmanjševanja emisij. V tretji fazi se dobropisi ne predajo več neposredno, ampak jih je mogoče kadar koli v koledarskem letu zamenjati za pravice.

V skladu z določbami revidirane direktive o EU ETS se mednarodni dobropisi v naslednjem obdobju trgovanja ne bodo več uporabljali za skladnost EU ETS.

* S projekti mehanizma čistega razvoja in skupnega izvajanja se ustvarijo kjotski dobropisi za ogljik: potrjena zmanjšanja emisij (CER) oziroma enote zmanjšanja emisij (ERU).

Čeprav bo natančna količina upravičenosti do mednarodnih dobropisov v drugi in tretji fazi (2008–2020) deloma odvisna od količine prihodnjih preverjenih emisij, tržni analitiki ocenjujejo, da bo znašala približno 1,6 milijarde dobropisov. Ob koncu junija 2019 je skupno število uporabljenih ali zamenjanih mednarodnih dobropisov znašalo približno 1,51 milijarde, kar je več kot 90 % ocenjene najvišje dovoljene vrednosti.

Za celoten pregled nad zamenjavo mednarodnih dobropisov glej Dodatek 3 k Prilogi.

3.2 Povpraševanje: pravice, vzete iz obtoka

Po podatkih iz registra Unije so se emisije iz naprav, ki sodelujejo v EU ETS, leta 2018 po ocenah zmanjšale za 4,1 % v primerjavi z letom 2017. Kot prikazuje preglednica 7, je zmanjšanje emisij temeljilo predvsem na proizvodnji električne energije in toplote, medtem ko so se emisije iz industrije le rahlo zmanjšale.

Preglednica 7: Preverjene emisije (v milijonih ton ekvivalenta CO₂)⁴³

Leto	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Preverjene emisije skupaj	1 904	1 867	1 908	1 814	1 803	1 750	1 755	1 682
Sprememba glede na leto x – 1	–1,8 %	–2 %	2,2 %	–4,9 %	–0,6 %	–2,9 %	0,2 %	–4,1 %
Preverjene emisije iz proizvodnje električne energije in toplote	1 190	1 184	1 125	1 037	1 032	992	985	913
Sprememba glede na leto x – 1		–0,5 %	–5,0 %	–7,8 %	–0,5 %	–3,8 %	–0,7 %	–7,3 %
Preverjene emisije iz industrijskih naprav	715	683	783	777	771	758	769	769
Sprememba glede na leto x – 1		–4,5 %	14,7 %	–0,9 %	–0,7 %	–1,7 %	1,4 %	–0,1 %
Stopnja realne rasti BDP v EU-28	1,8 %	–0,4 %	0,3 %	1,8 %	2,3 %	2,0 %	2,5 %	2,0 %

Vir: EUTL, podatki o BDP, kot so navedeni na spletnem naslovu

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00115>

(dostop julija 2019). Preverjene emisije iz letalstva so sporočene ločeno v poglavju 4.

Preglednica 5.1 v Dodatku 5 k Prilogi prikazuje razčlenitev preverjenih emisij iz naprav po vrsti toplogrednega plina (CO₂, N₂O in PFC).

Leta 2018 je bilo prostovoljno ukinjenih 36 559 pravic. Skupno je bilo do konca junija 2019 evidentiranih 345 893 prostovoljnih ukinitiv pravic.

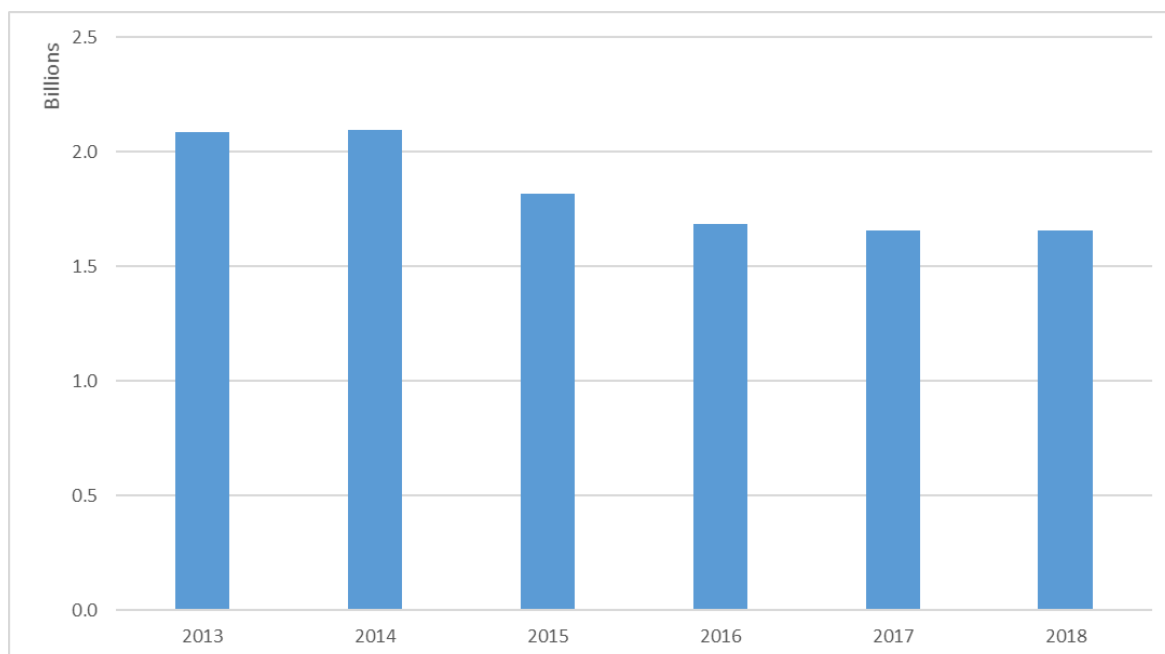
⁴³ Razvrstitev v kategoriji proizvodnje električne energije in toplote ter industrije, uporabljena v preglednici 7, je v skladu s klasifikacijo NACE za četrto fazo, uporabljeno za določitev seznama sektorjev, izpostavljenih selitvi virov CO₂, za naslednje obdobje trgovanja.

3.3 Uravnoteženje ponudbe in povpraševanja

Za EU ETS je bilo na začetku tretje faze leta 2013 značilno veliko strukturno neravnotežje med ponudbo pravic in povpraševanjem po njih, enakovredno 2,1 milijarde pravic. V sedanjem obdobju trgovanja se je presežek zmanjševal, pri čemer je leta 2014 ostal nespremenjen ter se leta 2015 znatno zmanjšal na 1,78 milijarde pravic, leta 2016 na 1,69 milijarde pravic, leta 2017 pa na 1,65 milijarde pravic. Leta 2018 je presežek še naprej znašal 1,65 milijarde pravic.

Slika 4 prikazuje razvoj presežka na evropskem trgu ogljika do konca leta 2018.

Slika 4: Razvoj presežka na evropskem trgu ogljika v obdobju 2013–2018

Vir: GD CLIMA.

Za odpravo strukturnega neravnotežja med ponudbo pravic in povpraševanjem po njih je bila leta 2015 vzpostavljena rezerva za stabilnost trga (MSR)⁴⁴, da bi bila ponudba pravic do emisij za prodajo na dražbi bolj prilagodljiva. V okviru revizije EU ETS⁴⁵ so bile uvedene pomembne spremembe delovanja rezerve za stabilnost trga, kot je predstavljeno v spodnjem besedilnem polju. Rezerva za stabilnost trga se je začela izvajati na začetku leta 2019.

⁴⁴ Sklep (EU) 2015/1814 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. oktobra 2015 o vzpostavitvi in delovanju rezerve za stabilnost trga za sistem Unije za trgovanje z emisijami toplogrednih plinov in spremembi Direktive 2003/87/ES (UL L 264, 9.10.2015, str. 1).

⁴⁵ Direktiva (EU) 2018/410 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. marca 2018 o spremembi Direktive 2003/87/ES za krepitev stroškovno učinkovitega zmanjšanja emisij in nizkoogljičnih naložb ter Sklepa (EU) 2015/1814 (UL L 76, 19.3.2018, str. 3), na voljo na spletnem naslovu <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:32018L0410>.

Ključni pojem za delovanje rezerve za stabilnost trga je skupno število pravic v obtoku. Če bo skupno število pravic v obtoku nad predhodno določeno zgornjo mejo (833 milijonov pravic), bodo pravice rezervi dodane, po drugi strani pa bodo iz rezerve sproščene, če bo število pravic v obtoku pod predhodno določeno spodnjo mejo (manj kot 400 milijonov pravic)*. Pravice se torej dodajo v rezervo za stabilnost trga ali pa se iz nje sprostijo, če je skupno število pravic v obtoku zunaj predhodno določenega razpona. V rezervo se dodajo tudi odložene pravice iz obdobja 2014–2016** in tako imenovane nedodeljene*** pravice.

Skupno število pravic v obtoku, ki je pomembno za določitev njihovega dodajanja v rezervo za stabilnost trga in sproščanja iz nje, se izračuna po naslednji formuli:

skupno število pravic v obtoku = ponudba – (povpraševanje + pravice v rezervi za stabilnost trga).

Sestavni deli ponudbe in povpraševanja, ki se uporabljajo v formuli, so podrobno opisani v preglednici 4.1 v Dodatku 4 k Prilogi.

Z revidirano direktivo o EU ETS sta bili uvedeni dve pomembni spremembi delovanja rezerve za stabilnost trga. Prvič, delež skupnega števila pravic v obtoku, ki bodo vključene v rezervo med letoma 2019 in 2023, se podvoji z 12 % na 24 %. S tem se precej pospeši zmanjševanje presežka. Drugič, od leta 2023 pravice, ki se hranijo v rezervi za stabilnost trga in presegajo količino pravic, ki se prodajo na dražbi v predhodnem letu, ne bodo več veljavne.

*Ali če se sprejmejo ukrepi iz člena 29a direktive o EU ETS.

** Sklep št. 1359/2013/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o spremembi Direktive 2003/87/ES zaradi pojasnitve določb glede časovnega načrta za prodajo pravic do emisije toplogrednih plinov na dražbah (UL L 343, 19.12.2013, str. 1).

*** Nedodeljene pravice so pravice, ki niso dodeljene v skladu s členom 10a(7) direktive o EU ETS, tj. pravice, ki ostanejo v rezervi za nove udeležence, in pravice, ki izhajajo iz uporabe člena 10a(19) in (20), tj. pravice, predvidene za brezplačno dodelitev napravam, ki pa so ostale nedodeljene zaradi (delnega) prenehanja dejavnosti ali znatnega zmanjšanja zmogljivosti. Dejansko „nedodeljene“ pravice, ki izhajajo iz uporabe ustreznega faktorja selitve virov CO₂ za sektorje, ki v sedanjem obdobju niso vključeni na seznam sektorjev, izpostavljenih selitvi virov CO₂, ter pravice, ki se ne dodelijo v skladu s členom 10c direktive o EU ETS, niso predvidene za vključitev v rezervo za stabilnost trga v skladu s členom 1(3) Sklepa (EU) 2015/1814. Take pravice torej niso zajete (glej stran 225 Ocene učinka (SWD(2015) 135 final), ki je priložena predlogu spremembe direktive o EU ETS v četrti fazi).

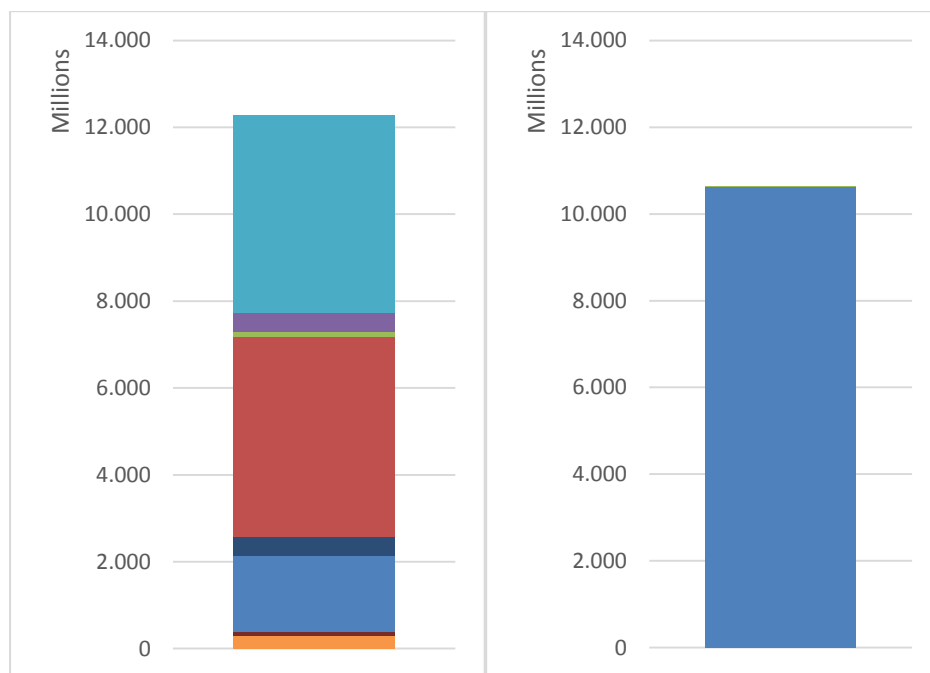
Poročilo o trgu ogljika dopušča konsolidacijo številčnih podatkov za ponudbo in povpraševanje, ki so objavljeni v skladu s časovnim razporedom obveznosti poročanja iz direktive o EU ETS in njenih izvedbenih določb.

Na sliki 5 je prikazana sestava ponudbe in povpraševanja v letu 2018. Ustrezni podatki so bili objavljeni tudi v tretjem sporočilu o skupnem številu pravic v obtoku za namene rezerve za stabilnost trga⁴⁶.

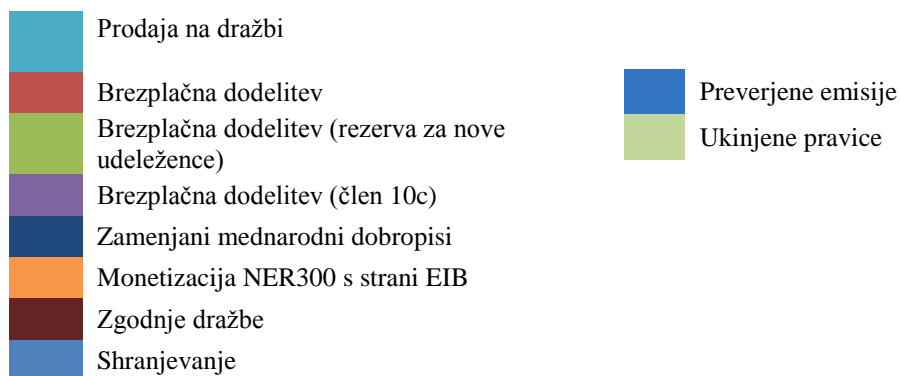
Slika 5: Sestava kumulativne ponudbe in povpraševanja do konca leta 2018

Ponudba (kumulativno, v milijonih)

Povpraševanje (kumulativno, v milijonih)

Vir: GD CLIMA.

Komisija je med pripravami na začetek izvajanja rezerve za stabilnost trga leta 2019 od sredine maja 2017⁴⁷ redno objavljala skupno število pravic v obtoku za predhodno leto. Maja 2019 je to storila tretjič, skupno število pravic v obtoku pa je znašalo 1 654 909 824 pravic⁴⁸. Zaradi dokumenta, objavljenega leta 2019, se vključevanje pravic v rezervo za stabilnost trga nadaljuje, s čimer se bodo zmanjšale količine za prodajo na dražbi v letih 2019 in 2020.

⁴⁶ C(2019) 3288 final, https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/reform/docs/c_2019_3288_en.pdf.

⁴⁷ C(2017) 3228 final, https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/reform/docs/c_2017_3228_en.pdf.

⁴⁸ C(2019) 3288 final, https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/reform/docs/c_2019_3288_en.pdf.

Zato so se količine pravic za prodajo na dražbi leta 2019 na podlagi skupnega števila pravic v obtoku v letih 2017 in 2018 ter revidirane zakonodaje zmanjšale za skoraj 40 % oziroma približno 397 milijonov pravic. Prav tako se bodo ustrezno zmanjšale količine pravic za prodajo na dražbi leta 2020⁴⁹. Zato bo leta 2019 na dražbi prodanih približno 30 %⁵⁰ manj pravic⁵¹ kot leta 2018. Dodatek 8 vsebuje informacije o prispevkih držav članic v rezervo za stabilnost trga za celotno leto 2019 in obdobje od januarja do avgusta 2020.

4. LETALSTVO

Letalski sektor je del EU ETS od leta 2012. Prvotna zakonodaja je zajemala vse lete v Evropski gospodarski prostor (EGP) in iz njega. Vendar je EU omejila obveznosti za obdobje 2012–2016 na lete znotraj EGP, da bi podprla pripravo globalnega ukrepa Mednarodne organizacije civilnega letalstva (ICAO) za zmanjševanje emisij iz letalstva.

Oktobra 2016 je skupščina ICAO sprejela resolucijo o shemi za poravnavo in zmanjševanje emisij ogljika za mednarodno letalstvo (CORSIA). CORSIA je po svoji zasnovi sistem za izravnavo emisij CO₂, katerega cilj je ohraniti emisije iz mednarodnega letalstva na ravneh iz leta 2020. Zaradi tega je bila direktiva o EU ETS leta 2017 spremenjena, da bi se omejitve na lete znotraj EGP podaljšala do 31. decembra 2023. Zatem naj bi znova začelo veljati prvotno celotno področje uporabe, če se pregled ne bi opravil.

V revidirani direktivi o EU ETS je določeno, da bi morala Evropska komisija Evropskemu parlamentu in Svetu poročati o načinih izvajanja CORSIA v pravu EU na podlagi revizije direktive. Določeno je tudi, da se za letalstvo od leta 2021 uporablja linearni faktor zmanjšanja.

Leta 2018 so bile pravice izdane skladno s področjem uporabe, ki je omejeno na EGP. Brezplačna dodelitev je znašala malo več kot 32,3 milijona pravic. Ta podatek zajema brezplačno dodelitev (malo več kot 31,2 milijona pravic) za uveljavljene operaterje in skoraj 1,1 milijona pravic, dodeljenih iz posebne rezerve za nove udeležence in hitro rastoče operaterje. Dodelitve iz te rezerve se v obdobju 2017–2020 podvojijo, saj se nanašajo na celotno obdobje 2013–2020. Na dražbi je bilo leta 2018 prodanih približno 5,6 milijona pravic.

Preverjene emisije iz letalstva so se še naprej povečevale in so leta 2018 znašale 67 milijonov ton ogljikovega dioksida, kar je 4-odstotno povečanje v primerjavi z letom 2017.

⁴⁹ Količina, ki bo dodana rezervi za stabilnost trga za obdobje od 1. januarja do 31. avgusta 2020, je bila določena na podlagi objave kazalnika presežka leta 2019 in je znašala skoraj 265 milijonov pravic. Preostale količine, ki bodo dodane rezervi za stabilnost trga leta 2020, bodo določene na podlagi objave kazalnika presežka leta 2020.

⁵⁰ Ob upoštevanju, da so dejanske količine, prodane na dražbi, odvisne tudi od drugih dejavnikov, kot sta prodaja preostalih pravic na podlagi odstopanja iz člena 10(c) na dražbi in sodelovanje držav EGP/Efte v EU ETS.

⁵¹ Ob upoštevanju, da so se količine pravic za prodajo na dražbi od januarja do avgusta 2019 že zmanjšale zaradi rezerve za stabilnost trga na podlagi podatka o presežku leta 2017.

V preglednici 8 je prikazan povzetek preverjenih emisij, brezplačnih dodelitev in količin za prodajo na dražbi za letalski sektor od začetka tretje faze.

Preglednica 8: Preverjene emisije in dodelitve letalskemu sektorju

Leto	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Preverjene emisije (v milijonih ton ekvivalenta CO₂)	53,5	54,8	57,1	61,5	64,4	67,0	
Sprememba preverjenih emisij glede na leto x – 1		+2,5 %	+4,1 %	+7,6 %	+4,7 %	+4 %	
Brezplačna dodelitev (EU-28 + države Efte, ki so del EGP)⁵²	32,4	32,4	32,1	32,0	33,1	31,2	31,2 ⁵³
Brezplačna dodelitev iz posebne rezerve za nove udeležence in hitro rastoče operaterje	0	0	0	0	1,1	1,1	1,1
Količine pravic, ki so bile prodane na dražbi	0	9,3	16,4	5,9	4,7	5,6	2,0 ⁵⁴

Viri: EUTL, GD CLIMA, sistem EEX.

Leta 2013 je bil sprejet sklep⁵⁵ o omejitvi obveznosti glede podnebja na leto znotraj EGP. Izpolnjevanje zahtev za letalski sektor je bilo odloženo za leti 2012 in 2013. Odložene količine pravic za leto 2012 so se zato na dražbi prodajale leta 2014, med januarjem in aprilom 2015 pa so se izpolnjevale zahteve za emisije iz letalstva iz let 2013 in 2014.

Junija 2018 je ICAO sprejela standarde in priporočene prakse CORSIA (Standards and Recommended Practices – SARP)⁵⁶. Te skupaj z elementi izvajanja podrobno določajo delovanje CORSIA. Pomembni elementi izvajanja, kot so upravičene enote in okvir za alternativna goriva, še niso bili sprejeti. EU in njene države članice so uradno sprejetje SARP s strani ICAO priznale in podprle, vendar so za sporočanje obstoječih razlik⁵⁷ med ustrezno

⁵² Pri teh podatkih se ne upoštevajo vsa zaprtja operaterjev zrakoplovov.

⁵³ Dodelitev v zvezi z Združenim kraljestvom (4,31 milijona pravic od skupne količine za leto 2019) je bila začasno prekinjena zaradi zaščitnih ukrepov, ki jih je Komisija sprejela za zaščito okoljske celovitosti EU ETS v primerih, ko se pravo EU preneha uporabljati za državo članico, ki izstopi iz EU (glej poglavje 2.2).

⁵⁴ Do konca junija 2019.

⁵⁵ Sklep št. 377/2013/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. aprila 2013 o začasnem odstopanju od Direktive 2003/87/ES o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Skupnosti (UL L 113, 25.4.2013, str. 1).

⁵⁶ <https://www.icao.int/environmental-protection/CORSIA/Pages/SARPs-Annex-16-Volume-IV.aspx>.

⁵⁷ Sklep Sveta (EU) 2018/2027 z dne 29. novembra 2018 o stališču, ki se v imenu Evropske unije zavzame v Mednarodni organizaciji civilnega letalstva v zvezi s prvo izdajo Mednarodnih standardov in priporočenih praks za varstvo okolja –

zakonodajo EU in CORSIA uporabljale postopke ICAO. Od 1. januarja 2019 morajo operaterji zrakoplov spremljati svoje emisije in poročati o njih tudi za CORSIA. Okvir za spremljanje, poročanje in preverjanje na podlagi EU ETS je bil revidiran, da se je uvedla pravno zavezujoča obveznost za to (glej poglavje 6.1). S takim celovitim pristopom za oba instrumenta se zagotovi čim manjše upravno breme.

5. NADZOR TRGA

V skladu z revidirano direktivo o trgih finančnih instrumentov* (MiFID2) so pravice do emisije od 3. januarja 2018 razvrščene kot finančni instrumenti. To pomeni, da se bodo pravila, ki se uporabljajo za tradicionalne finančne trge (tiste, ki vključujejo trgovanje z izvedenimi finančnimi instrumenti na ogljik na glavnih platformah ali na prostem trgu (OTC)), uporabljala tudi za promptni segment sekundarnega trga ogljika (transakcije s pravicami do emisije za takojšnjo dostavo na sekundarnem trgu). S tem se bo ta segment z vidika preglednosti, zaščite vlagateljev in celovitosti obravnaval enakopravno s trgom izvedenih finančnih instrumentov. Nadzor primarnega trga še naprej ureja uredba o prodaji na dražbi, razen vprašanj v zvezi z zlorabo trga.

Na podlagi navzkrižnih sklicevanj na opredelitve finančnih instrumentov v svežnju MiFID2 se uporabljajo tudi drugi zakonodajni akti o finančnih trgih. To zlasti velja za uredbo o zlorabi trga**, ki zajema transakcije in ravnanje v zvezi s pravicami do emisije na primarnih in sekundarnih trgih. Podobno bo navzkrižno sklicevanje na sveženj MiFID2 v direktivi o preprečevanju pranja denarja*** sprožilo obvezno skrbno preverjanje strank pri trgovcih z ogljikom, ki jim je bilo izdano dovoljenje na podlagi direktive o trgih finančnih instrumentov, za njihove stranke na sekundarnem promptnem trgu pravic do emisij****.

* Direktiva 2014/65/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o trgih finančnih instrumentov ter spremembi Direktive 2002/92/ES in Direktive 2011/61/EU.

** Uredba (EU) št. 596/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. aprila 2014 o zlorabi trga (uredba o zlorabi trga) ter razveljavitvi Direktive 2003/6/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter direktiv Komisije 2003/124/ES, 2003/125/ES in 2004/72/ES.

*** Direktiva (EU) 2015/849 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2015 o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja ali financiranje terorizma, spremembi Uredbe (EU) št. 648/2012 Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive 2005/60/ES Evropskega parlamenta in Sveta in Direktive Komisije 2006/70/ES.

**** Skrbno preverjanje strank je že obvezno na primarnem in sekundarnem trgu izvedenih finančnih instrumentov na pravice do emisije.

Po reformi EU ETS za četrto fazo so se trgu znova pridružili številni udeleženci, kot so pomembni finančni akterji in posredniki. Število udeležencev, ki so upravičeni do licitiranja na dražbah na skupnem dražbenem sistemu, se je povečalo s 73 (januarja 2018) na 79 (decembra 2018). Velika večina udeležencev je bila upravljavcev (73 %), preostali pa so bili

shema za poravnavo in zmanjševanje emisij ogljika za mednarodni letalski promet (CORSIA) (UL L 325, 20.12.2018, str. 25).

investicijska podjetja in kreditne institucije (19 %) ter osebe, izvzete iz zahtev MiFID (8 %) ⁵⁸. Za primerjavo, leta 2012, ko so se začele dražbe, je bilo 42 udeležencev upravičenih do licitiranja, od tega jih je bilo 67 % upravljalcev, 26 % investicijskih podjetij in kreditnih institucij, 7 % pa nefinančnih posrednikov ⁵⁹.

V skladu z veljavnimi pravili o zlorabi trga so pristojni nacionalni organi ⁶⁰ odgovorni za spremljanje trga, in to v zvezi z dražbami in sekundarnim trgom. Njihove ukrepe na evropski ravni usklajuje Evropski organ za vrednostne papirje in trge (ESMA), tako kot velja za druge finančne instrumente.

Pristojni nacionalni organi so pooblaščen za naložitev popravnih ukrepov ali sankcij, ko ugotovijo, da zadevno ravnanje pomeni zlorabo trga. Da bi lahko opravljali svojo nalogo spremljanja trga, so z zakonodajo o finančnih trgih določene številne zahteve za poročanje in preglednost, ki se uporabljajo za mesta trgovanja in investicijska podjetja. Na podlagi zahtev za poročanje morajo mesta trgovanja in investicijska podjetja pristojnim organom sporočiti podrobne podatke o transakcijah s pravicami do emisije ali njihovimi izvedenimi finančni instrumenti, ki se izvedejo na mestih trgovanja in na prostem trgu (OTC) ⁶¹. V skladu z zahtevami za poročanje morajo mesta trgovanja in investicijska podjetja pristojnim organom predložiti tudi podatke o pozicijah v zvezi s pravicami do emisije ⁶². Na podlagi zahtev za preglednost mesta trgovanja in investicijska podjetja objavijo podatke o trgovanju ⁶³ in zbirne tedenske podatke o pozicijah ⁶⁴.

⁵⁸ Vsi podatki so iz mesečnih poročil Komisiji o skupnem dražbenem sistemu (CAP2).

⁵⁹ V skladu s členom 18(2) direktive o prodaji na dražbi.

⁶⁰ Seznam pristojnih nacionalnih organov je na voljo na spletnem naslovu https://ec.europa.eu/info/system/files/mar-2014-596-art-22-list_en.pdf.

⁶¹ V skladu s členom 26 Uredbe (EU) št. 600/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o trgih finančnih instrumentov (MiFIR) morajo mesta trgovanja in investicijska podjetja pristojnim organom sporočiti podrobne podatke v zvezi s transakcijami s pravicami in njihovimi izvedenimi finančnimi instrumenti.

⁶² Namen obveznosti poročanja o pozicijah na podlagi člena 58 MiFID2 je, da se omogoči spremljanje pozicij, ki jih imajo različne kategorije oseb v zvezi s pravicami do emisije.

⁶³ Namen sistema preglednosti pred trgovanjem in po njem, vzpostavljenega v členih 8, 10 in 21 MiFIR, je zagotoviti, da imajo udeleženci na trgu več zanesljivih in dostopnih informacij o priložnostih za trgovanje ter cenah.

⁶⁴ Javna tedenska poročila o pozicijah zagotavljajo preglednost v zvezi s stališčem, ki ga imajo nekatere kategorije trgovalcev glede trga.

5.1 Pravna narava pravic do emisije in njihova fiskalna obravnava

Pravna narava pravic do emisije in njihova fiskalna obravnava se razlikujeta med državami, saj ta vidika nista opredeljena v direktivi o EU ETS. Države morajo vsako leto v okviru poročil iz člena 21 poročati o nacionalnih ureditvah v zvezi s pravno naravo pravic in njihovo fiskalno obravnavo. Veljavni regulativni okvir kljub neuskkljenosti na tem področju zagotavlja potrebno pravno podporo za zrel, pregleden in likviden trg ogljika, hkrati pa tudi njegovo stabilnost in celovitost.

Komisija je julija 2019 na podlagi priporočila Evropskega računskega sodišča objavila študijo⁶⁵ o pravni naravi pravic. V študiji, ki jo je opravil neodvisen svetovalec, niso bile ugotovljene praktične težave, povezane z neobstojem opredelitve pravne narave pravic. Sklenjeno je bilo, da usklajena opredelitev ne bi niti zagotovila večje pravne varnosti niti ne bi nujno vplivala na likvidnost trga ogljika. Čeprav v študiji niso bila oblikovana priporočila zakonodajnih pobud, je bilo ugotovljeno, da bi bilo treba upravljavcem zaradi razvrstitve pravic med finančne instrumente v skladu z MiFID2⁶⁶ zagotoviti informacije, nasvete, usposabljanje in krepitev zmogljivosti.

Kar zadeva fiskalno obravnavo pravic, tri države poročajo, da se ob izdaji pravic do emisije obračuna davek na dodano vrednost (DDV). Nasprotno pa obveznost za DDV v 27 sodelujočih državah nastane pri transakciji pravic do emisij na sekundarnem trgu. Večina držav poroča o uporabi mehanizma obrnjene davčne obveznosti za domače transakcije, ki vključujejo pravice do emisije. Pri odstopanju z obrnjeno davčno obveznostjo se odgovornost za plačilo DDV s prodajalca prenese na kupca blaga ali storitve, kar pomeni učinkovito zaščito pred goljufijami na področju DDV. Novembra 2018 je bila možnost, da države članice uporabijo odstopanje, podaljšana do 30. junija 2022⁶⁷. Države članice se spodbuja, naj še naprej uporabljajo mehanizem obrnjene davčne obveznosti, da bi zagotovile nenehno ustrezno zaščito za trg ogljika.

⁶⁵ Študija je na voljo na spletnem naslovu <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/9d985256-a6a9-11e9-9d01-01aa75ed71a1/language-en>.

⁶⁶ Direktiva 2014/65/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. maja 2014 o trgih finančnih instrumentov ter spremembi Direktive 2002/92/ES in Direktive 2011/61/EU (UL L 173, 12.6.2014, str. 349), na voljo na spletnem naslovu <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:02014L0065-20160701>.

⁶⁷ Direktiva Sveta (EU) 2018/1695 z dne 6. novembra 2018 o spremembi Direktive 2006/112/ES o skupnem sistemu davka na dodano vrednost glede obdobja uporabe neobveznega mehanizma obrnjene davčne obveznosti za dobave določenega blaga in opravljanje določenih storitev, dovezetnih za goljufije, ter mehanizma za hiter odziv v primerih goljufij na področju DDV (UL L 282, 12.11.2018, str. 5).

6. SPREMLJANJE IN PREVERJANJE EMISIJ TER POROČANJE O NJIH

Zahteve EU ETS glede spremljanja, poročanja, preverjanja in akreditacije so usklajene v okviru uredbe o spremljanju in poročanju (MRR)* ter uredbe o preverjanju in akreditaciji (AVR)**.

Sistem spremljanja v okviru EU ETS je zasnovan kot pristop „gradnikov“, ki upravljavcem omogoča visoko stopnjo prilagodljivosti, da lahko zagotavljajo stroškovno učinkovitost, hkrati pa se z njim dosega tudi visoka zanesljivost podatkov o emisijah, ki se spremljajo. Pri tem je dovoljenih več metod spremljanja („na podlagi izračuna“ ali „na podlagi meritev“, izjemoma pa so dovoljeni tudi „nadomestni pristopi“). Za posamezne dele naprave se lahko uporabijo tudi kombinacije metod. Za operaterje zrakoplovov so izvedljivi samo pristopi na podlagi izračuna, pri čemer je poraba goriva osrednji parameter, ki ga je treba določiti za leto, vključene v EU ETS. Poljubno izbiro metod spremljanja in časovne spremembe preprečuje zahteva, da morajo imeti upravljavci naprav in operaterji zrakoplovov načrt za spremljanje, ki ga na podlagi uredbe o spremljanju in poročanju odobri pristojni organ.

Z uredbo o preverjanju in akreditaciji za tretjo fazo in obdobje po njej se uvaja usklajen pristop k akreditaciji preveriteljev na ravni EU. Preveritelje, ki so pravne osebe ali pravni subjekti, mora akreditirati nacionalni akreditacijski organ, da lahko opravljajo preverjanja v skladu z uredbo o preverjanju in akreditaciji. S tem enotnim sistemom za akreditiranje lahko preveritelji svoje dejavnosti zaradi medsebojnega priznavanja opravljajo v vseh sodelujočih državah ter tako v celoti izkoristijo notranji trg in pomagajo zagotoviti zadostno splošno razpoložljivost preveriteljev.

* Uredba Komisije (EU) št. 601/2012 z dne 21. junija 2012 o spremljanju emisij toplogrednih plinov in poročanju o njih v skladu z Direktivo 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 181, 12.7.2012, str. 30).

** Uredba Komisije (EU) št. 600/2012 z dne 21. junija 2012 o preverjanju poročil o emisijah toplogrednih plinov in poročil o tonskih kilometrih ter o akreditaciji preveriteljev v skladu z Direktivo 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 181, 12.7.2012, str. 1).

6.1 Splošni razvoj

Izkušnje z izvajanjem uredbe o spremljanju in poročanju ter uredbe o preverjanju in akreditaciji kažejo, da je treba pravila dodatno izboljšati, pojasniti in poenostaviti, da bi se dodatno spodbujala uskladitev, zmanjšalo upravno breme za upravljavce in sodelujoče države ter dodatno izboljšala učinkovitost sistema.

Od februarja 2017 so bila s sodelujočimi državami opravljena posvetovanja, da bi se uredbi posodobili v okviru priprav na četrto fazo EU ETS ter izboljšal in poenostavil postopek spremljanja, poročanja, preverjanja in akreditacije. Prva tovrstna posodobitev je bila izvedena

leta 2018. Revidirani različici uredbe o spremljanju in poročanju⁶⁸ ter uredbe o preverjanju in akreditaciji⁶⁹ sta se začeli uporabljati 1. januarja 2019, da bi se vzpostavila sistem preverjanja za zbiranje podatkov o brezplačni dodelitvi leta 2019 ter posodobljen sistem spremljanja, poročanja, preverjanja in akreditacije pred začetkom zbiranja podatkov za CORSIA (glej poglavje 4). Poleg tega se izvajajo dodatno delo in posvetovanja, da bi se postopek revizije spremljanja, poročanja, preverjanja in akreditacije končal dovolj zgodaj pred začetkom četrte faze.

Učinkovitost sistema za zagotavljanje skladnosti se je izboljšala, saj uredba o spremljanju in poročanju državam omogoča uvedbo obveznega elektronskega poročanja. Leta 2019 je 17 sodelujočih držav poročalo o uporabi elektronskih predlog ali posebnih oblik datotek za načrte za spremljanje, poročila o emisijah, poročila o preverjanju in/ali poročila o izboljšavah na podlagi minimalnih zahtev, ki jih je določila Komisija. Trinajst sodelujočih držav je poročalo, da uporabljajo neko obliko avtomatiziranega informacijskega sistema za poročanje v okviru EU ETS.

6.2 Uporabljena metodologija spremljanja

Glede na poročila iz člena 21, predložena leta 2019, večina naprav uporablja metodologijo na podlagi izračuna⁷⁰. Le za 182 naprav (1,7 %) v 23 državah je bilo sporočeno, da uporabljajo sisteme za neprekinjeno merjenje emisij, pri čemer jih je največ v Nemčiji, Franciji in na Češkem. Medtem ko je število držav enako kot lani, se je skupno število naprav, ki uporabljajo ta pristop, povečalo za tri.

O uporabi nadomestnega pristopa je poročalo le 11 držav za 38 naprav in približno 2,6 milijona ton ekvivalenta CO₂ (leto prej pa 3,4 milijona ton ekvivalenta CO₂). Ena naprava na Nizozemskem obsega 31 % skupnih emisij, sporočenih v zvezi z metodologijo nadomestnega pristopa.

Privzete najnižje stopnje⁷¹ iz uredbe o spremljanju in poročanju upošteva velika večina naprav. V skladu s poročili je le 97 naprav kategorije C (v primerjavi s 106 lani), tj. 13,4 % vseh naprav, pri najmanj enem parametru odstopalo od zahteve po uporabi najvišjih stopenj za glavne tokove vira. Ta odstopanja so dovoljena le, če upravljavec dokaže, da najvišja stopnja tehnično ni izvedljiva, ali če mu ta povzroči nerazumno visoke stroške. Ko ti pogoji ne veljajo več, mora upravljavec ustrezno izboljšati sistem za spremljanje. Leta 2013 16 % naprav kategorije C tako ali drugače ni dosegalo najvišjih stopenj. Zato je od začetka tretje faze mogoče opaziti izboljšanje skladnosti naprav kategorije C z najvišjimi stopnjami.

⁶⁸ Izvedbena uredba Komisije (EU) 2018/2066 z dne 19. decembra 2018 o spremljanju emisij toplogrednih plinov in poročanju o njih v skladu z Direktivo 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter spremembi Uredbe Komisije (EU) št. 601/2012 (UL L 334, 31.12.2018, str. 1).

⁶⁹ Izvedbena uredba Komisije (EU) 2018/2067 z dne 19. decembra 2018 o preverjanju podatkov in o akreditaciji preveriteljev v skladu z Direktivo 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 334, 31.12.2018, str. 94).

⁷⁰ Glavni razlog za to je, da metodologija na podlagi merjenja zahteva uporabo znatnih virov ter znanja in izkušenj za neprekinjeno merjenje koncentracije ustreznih TGP, tega pa veliko manjših upravljavcev nima.

⁷¹ V skladu z Uredbo Komisije (EU) št. 601/2012 morajo vsi upravljavci dosegati določene najnižje stopnje, pri čemer morajo večji viri emisij dosegati višje stopnje (stopnje, ki vključujejo zanesljivejšo kakovost podatkov), za manjše vire pa so zahteve zaradi stroškovne učinkovitosti manj stroge.

Podobno je v poročilih iz 22 sodelujočih držav navedeno, da je na splošno za 19 % naprav kategorije B dovoljeno kakšno odstopanje od privzetih zahtev iz uredbe o spremljanju in poročanju (v primerjavi z 21 % v predhodnem letu in 22 % v letu pred tem), kar dokazuje, da se skladnost z najvišjimi stopnjami stalno izboljšuje.

6.3 Preverjanje, ki ga izvajajo akreditirani preveritelji

V poročilih iz člena 21 skupno število preveriteljev ni navedeno. Vendar Evropsko združenje za akreditacijo (EA) zagotavlja centralno povezavo z zadevnimi nacionalnimi akreditacijskimi organi in njihovimi sezname akreditiranih preveriteljev v okviru sistema EU ETS⁷².

Vzajemno priznavanje preveriteljev med sodelujočimi državami uspešno deluje; 24 držav je poročalo, da na njihovem ozemlju deluje vsaj en tuji preveritelj.

Ugotovljeno je bilo, da je stopnja skladnosti preveriteljev z uredbo o preverjanju in akreditaciji visoka. Poljska je poročala o začasnem odvzemu akreditacije enega preveritelja, medtem ko nobena država za leto 2018 ni poročala o preklicu akreditacije. Leta 2017 so bili sporočeni en začasni odvzem in trije preklici. Nemčija, Francija in Poljska so poročale o zmanjšanju obsega akreditacije dveh, enega oziroma treh preveriteljev za leto 2018, medtem ko je bilo leta 2017 sporočeno zmanjšanje obsega v zvezi z dvema preveriteljema iz Poljske.

To leto je o prejetih pritožbah v zvezi s preveritelji poročalo deset držav (ena več kot lani). Vendar je skupno število pritožb (71) manjše za 14 %. Sporočeno je bilo, da je bilo 93 % prejetih pritožb rešenih (lani je bil ta delež 95-odstoten). O ugotovljenih neskladnostih preveriteljev je v okviru izmenjave informacij med nacionalnimi akreditacijskimi organi in pristojnimi organi poročalo deset držav (lani 12).

7. PREGLED UPRAVNIH UREDITEV

Države, ki sodelujejo v EU ETS, uporabljajo različne pristope glede pristojnih organov, odgovornih za izvajanje EU ETS. V nekaterih državah je vključenih več lokalnih organov, druge pa imajo veliko bolj centraliziran pristop.

Glede na informacije, ki so bile leta 2019 predložene v skladu s členom 21, je pri izvajanju EU ETS v posamezni državi v povprečju sodelovalo pet pristojnih organov⁷³. V zvezi z usklajevanjem med organi so države poročale o različnih orodjih, med drugim o zakonodajnih instrumentih za centralno upravljanje načrtov za spremljanje (14 držav), zavezujočih navodilih in smernicah, ki jih osrednji pristojni organ zagotavlja lokalnim organom (10 držav), ter rednih delovnih skupinah ali srečanjih organov (15 držav). Sedem držav je navedlo, da nimajo nobenih takih orodij.

⁷² Seznam EA s točkami dostopa do nacionalnih akreditacijskih organov, ki akreditirajo preveritelje za EU ETS: <https://european-accreditation.org/national-accreditation-bodies-having-successfully-undergone-peer-evaluation-by-ea/>.

⁷³ V nekaterih primerih lahko države poročajo o več regionalnih/lokalnih organih kot o enem pristojnem organu.

Kar zadeva upravne pristojbine, zaračunane v zvezi z izdajo dovoljenj in odobritvijo načrtov za spremljanje, je leta 2019 13 držav (ena manj kot lani) poročalo, da jih upravljavcem naprav ne zaračunavajo (Ciper, Nemčija, Estonija, Grčija, Irska, Lihtenštajn, Litva, Luksemburg, Latvija, Malta, Nizozemska, Švedska in Slovaška). Tako kot lani operaterji zrakoplovov ne plačujejo pristojbin v 15 državah (Belgija, Ciper, Češka, Nemčija, Estonija, Španija, Grčija, Lihtenštajn, Litva, Luksemburg, Latvija, Malta, Nizozemska, Švedska in Slovaška). Pristojbine so v posameznih državah in za posamezno vrsto storitve zelo različne, pri čemer segajo od 5 EUR do 6 913,31 EUR za izdajo dovoljenja in odobritev načrta za spremljanje v zvezi z napravami ter od 5 EUR do 2 400 EUR za isto storitev za operaterje zrakoplovov.

Na splošno je upravna organizacija ETS v sodelujočih državah večinoma učinkovita. Še naprej bi bilo treba krepiti in spodbujati komunikacijo in izmenjavo dobrih praks, tudi v okviru dejavnosti foruma za skladnost EU ETS in letne konference o skladnosti EU ETS.

8. SKLADNOST IN IZVRŠEVANJE

Direktiva o EU ETS določa kazen za presežne emisije, ki znaša 100 EUR (indeksirano) za vsako izpuščeno tono CO₂, za katero pravice niso bile predane pravočasno. Druge kazni, ki se uporabljajo za kršitve pri izvajanju EU ETS, so v skladu z nacionalnimi določbami, ki jih določi zadevna država.

Stopnja skladnosti z EU ETS je zelo visoka: vsako leto je približno 99 % emisij pravočasno pokritih s potrebnim številom pravic. Leta 2018 manj kot 0,5 % naprav, ki so poročale o emisijah, do roka 30. aprila 2019 ni predalo pravic, ki pokrivajo vse njihove emisije. V letalskem sektorju so zahteve izpolnjevali operaterji zrakoplovov, ki povzročajo 99,1 % emisij iz letalstva, vključenih v EU ETS. Zahtev običajno niso izpolnjevali mali operaterji ali operaterji, ki so prenehali delovati leta 2018.

Pristojni organi še naprej izvajajo različne preglede skladnosti v zvezi z letnimi poročili o emisijah. Glede na informacije ki so bile leta 2019 predložene v skladu s členom 21, so vse sodelujoče države preverile popolnost letnih poročil o emisijah (100 % poročil razen Belgije, ki jih je preverila 31 %, Španije, ki jih je preverila 95 %, Francije, ki jih je preverila 99 %, in Švedske, ki jih je preverila 1 %). V poročilih je tudi navedeno, da države v povprečju preverijo skoraj 80 % poročil v zvezi s skladnostjo z načrti za spremljanje (vse države razen Hrvaške) in približno 75 % poročil v zvezi s podatki o dodelitvi (vse države razen Finske, Hrvaške, Malte, Norveške in Švedske). Štiriindvajset držav je poročalo, da izvedejo tudi navzkrižne preglede glede na druge podatke.

Pristojni organi v 12 državah so izvedli previdne ocene v zvezi z manjkajočimi podatki v primeru 57 naprav (približno 0,5 % vseh naprav), podobno kot leta 2017, ko je število naprav znašalo 52 (0,5 %), in leta 2016, ko je znašalo 57 (0,5 %). Sporočena količina zadevnih emisij za leto 2018 je znašala 11,2 milijona ton CO₂ (leta 2017 2,8 milijona ton CO₂), kar je približno 0,7 % vseh emisij (v primerjavi z 0,2 % leta 2017). Najpogostejši razlog za

previdne ocene je bil, da poročilo o emisijah ni bilo predloženo do 31. marca ali da poročila o emisijah niso bila popolnoma v skladu z zahtevami iz uredbe o spremljanju in poročanju ali uredbe o preverjanju in akreditaciji.

Previdne ocene v zvezi z manjkajočimi podatki za letalstvo je sporočilo sedem držav v zvezi z 31 operaterji zrakoplovov (4,7 % vseh) in 4,7 % emisij iz letalstva.

Pomembni ostajajo tudi pregledi pristojnih organov, ker dopolnjujejo delo preveritelja. Leta 2018 so vse države potrdile, da v zvezi z napravami izvajajo nadaljnje preglede. Večina držav je poročala o podobnem pristopu v zvezi z operaterji zrakoplovov (vse razen Cipra, Estonije, Grčije, Italije in Lihtenštajna). Večina držav (vse razen Grčije, Italije, Luksemburga in Malte) je poročala, da so leta 2018 izvajale preglede naprav na kraju samem.

Za leto 2018 je o naložitvi kazni za presežne emisije poročalo deset držav v zvezi s 36 napravami (Bolgarija 1, Češka 2, Francija 1, Irska 2, Italija 5, Nizozemska 1, Poljska 2, Portugalska 7, Romunija 4 in Združeno kraljestvo 11). V zvezi z letalstvom so države o kaznih za presežne emisije poročale za 26 operaterjev zrakoplovov (Nemčija 2, Francija 1, Italija 9, Litva 1, Nizozemska 1, Portugalska 8, Slovenija 1 in Združeno kraljestvo 3).

Dvanajst držav je potrdilo naložitev kazni (poleg kazni za presežne emisije) v letu 2018. Poročil o zapornih kaznih ni bilo, izrečene pa so bile denarne kazni, uradni opomini in zadnja opozorilna pisma za 36 upravljavcev naprav in 26 operaterjev zrakoplovov v skupnem znesku 5,4 milijona EUR⁷⁴.

Najpogosteje sporočene kršitve za leto 2018 so bile neobstoj ustreznega odobrenega načrta za spremljanje (9 primerov), delovanje brez dovoljenja (8 primerov), neizpolnjevanje pogojev dovoljenja (6 primerov) ter nepredložitev potrjenih letnih poročil o emisijah do roka (5 primerov).

Kot je bilo sporočeno lani, se je na začetku leta 2018 začelo peto ocenjevanje ciklusa skladnosti z EU ETS, da bi se opredelile težave pri skladnosti z EU ETS na ravni sodelujočih držav ter tem državam zagotovila podpora pri izboljšanju izvajanja EU ETS. Ocenjevanje se bo končalo proti koncu leta 2019.

9. ZAKLJUČKI IN OBETI

Leta 2018 je bil dosežen precejšen napredek pri sprejemanju izvedbenih določb za četrto fazo EU ETS. V preteklem letu so bile sprejete določbe v zvezi s selitvijo virov CO₂, brezplačno dodelitvijo, prodajo na dražbi, ustanovitvijo sklada za inovacije ter spremljanjem, poročanjem in preverjanjem. Delo za dokončanje preostalih pravil o izvajanju se hitro izvaja, predvidoma pa bodo ta pravila sprejeta pred začetkom novega obdobja trgovanja januarja 2021.

⁷⁴ Ta znesek ne vključuje denarnih kazni, ki jih je Portugalska naložila za letalski sektor, saj postopek sankcije še poteka, končni zneski pa še niso bili določeni.

Med letom je bilo ugotovljeno tudi precejšnje zmanjšanje emisij iz naprav, vključenih v EU ETS. Zmanjšanje, ki je bilo v primerjavi z letom 2017 4,1-odstotno, je temeljilo predvsem na proizvodnji električne energije in toplote, medtem ko so se emisije iz industrije le nekoliko zmanjšale. Vendar so se preverjene emisije iz letalstva leta 2018 še naprej povečevale in se v primerjavi z letom 2017 povečale za 3,9 %.

Zakonodajne spremembe, dogovorjene v zadnjih letih za obravnavo presežka pravic, še naprej prinašajo rezultate. Leta 2019 je bil tretjič objavljen kazalnik presežka v rezervi za stabilnost trga, ki je skupaj s kazalnikom iz leta 2017 povzročil zmanjšanje količin pravic za prodajo na dražbi za skoraj 40 % oziroma skoraj 397 milijonov pravic v letu 2019. Zato bo leta 2019 na dražbi prodanih približno 30 % manj pravic kot leta 2018.

Pozitivni razvoj na teh področjih je okrepil zaupanje udeležencev na trgu in je še naprej krepil signal glede cene ogljika. Zaradi višje cene pravic do emisije so se skupni prihodki od prodaje na dražbi, ki so jih ustvarile države članice, precej povečali, in sicer so bili leta 2018 skupni prihodki več kot dvakrat večji od prihodkov, ustvarjenih leta 2017.

Stopnja skladnosti EU ETS je bila tudi leta 2018 zelo visoka in je presegala 99 % za nepremične naprave in operaterje zrakoplovov. Arhitektura EU ETS je ostala zanesljiva, upravna organizacija po vseh državah članicah pa se je izkazala za učinkovito.

Komisija bo še naprej spremljala evropski trg ogljika in naslednje poročilo pripravila proti koncu leta 2020.

PRILOGA

Dodatek 1

Preglednica 1.1: Število brezplačnih pravic, dodeljenih za modernizacijo elektroenergetskega sektorja

Država članica	Število brezplačnih pravic, ki so jih države članice zahtevale v skladu s členom 10c					
	2013	2014	2015	2016	2017	2018
BG	11 009 416	9 779 243	8 259 680	6 593 238	3 812 436	2 471 297
CY	2 519 077	2 195 195	1 907 302	1 583 420	1 259 538	935 657
CZ	25 285 353	22 383 398	20 623 005	15 831 329	11 681 994	7 661 840
EE	5 135 166	4 401 568	3 667 975	2 934 380	2 055 614	38 939
HU	7 047 255 ⁷⁵	n. p.	n. p.	n. p.	n. p.	n. p.
LT	322 449	297 113	269 475	237 230	200 379	158 922
PL	65 992 703	52 920 889	43 594 320	31 621 148	21 752 908	31 942 281
RO	15 748 011	8 591 461	9 210 797	7 189 961	6 222 255	3 778 439
Skupaj	133 059 430	100 568 867	87 532 554	65 990 706	46 985 124	46 987 375

Vir: GD CLIMA.

Preglednica 1.2: Največje letno število brezplačnih pravic v okviru odstopanja od prodaje vseh pravic na dražbi za proizvodnjo električne energije in toplote

Država članica	Največje letno število pravic							
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Skupaj
BG	13 542 000	11 607 428	9 672 857	7 738 286	5 803 714	3 869 143	1 934 571	54 167 999
CY	2 519 077	2 195 195	1 907 302	1 583 420	1 259 538	935 657	575 789	10 975 978
CZ	26 916 667	23 071 429	19 226 191	15 380 953	11 535 714	7 690 476	3 845 238	107 666 668
EE	5 288 827	4 533 280	3 777 733	3 022 187	2 266 640	1 511 093	755 547	21 155 307
HU	7 047 255	0	0	0	0	0	0	7 047 255
LT	582 373	536 615	486 698	428 460	361 903	287 027	170 552	2 853 628
PL	77 816 756	72 258 416	66 700 076	60 030 069	52 248 393	43 355 049	32 238 370	404 647 129
RO	17 852 479	15 302 125	12 751 771	10 201 417	7 651 063	5 100 708	2 550 354	71 409 917
Skupaj	151 565 434	129 504 488	114 522 628	98 384 792	81 126 965	62 749 153	42 070 421	679 923 881

Vir: GD CLIMA.

⁷⁵ Madžarska je odstopanje iz člena 10c izkoristila le leta 2013.

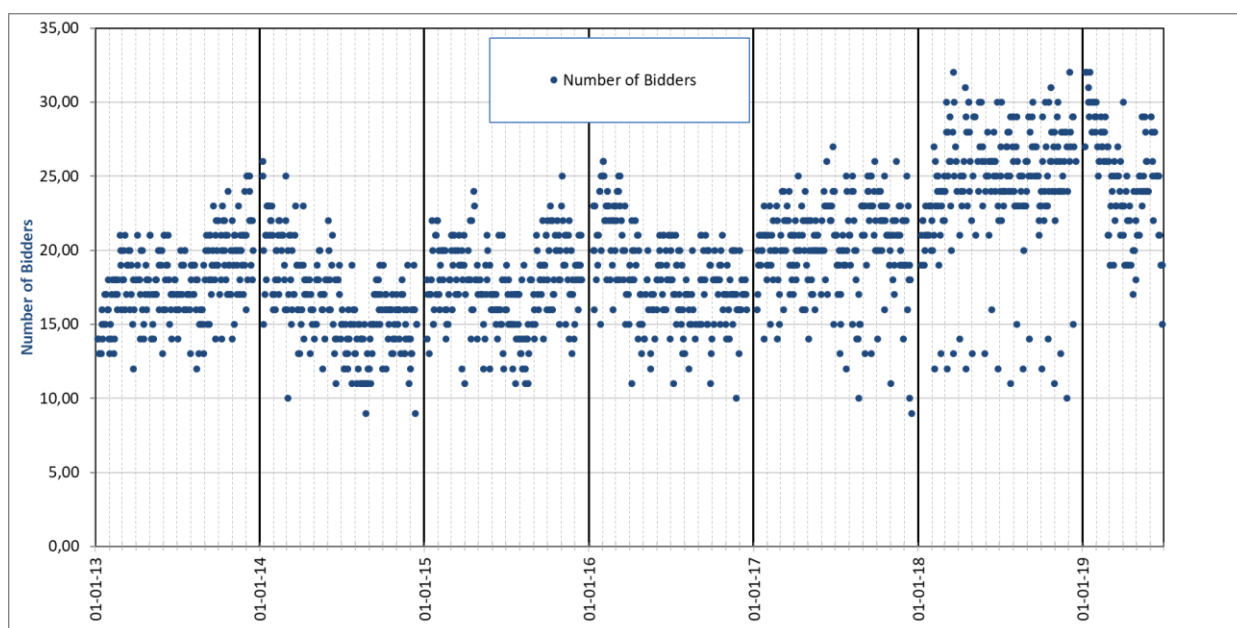
Preglednica 1.3: Število neuporabljenih brezplačnih pravic v okviru odstopanja od prodaje vseh pravic na dražbi za proizvodnjo električne energije in toplote, ki so bile prodane na dražbi ali so predvidene za prodajo na dražbi v obdobju 2013–2020⁷⁶

Neuporabljene pravice iz člena 10c, prodane na dražbi						
Država članica	2015	2016	2017	2018	2019	2020
BG	5 444 169	1 461 360	920 823	604 908	1 386 372	0
CY	0	0	0	0	0	0
CZ	0	90 694	77 741	66 740	54 550	80 295
EE	0	188 682	134 897	1 767 499	761 088	50 026
LT	259 924	0	456 725	191 229	161 522	128 105
PL	1 196	0	7 491	0	55 800 000	49 520 000
RO	2 104 468	6 710 664	3 540 974	3 011 456	0	0
HU	0	0	0	0	0	0

Vir: GD CLIMA.

Dodatek 2

Slika 2.1: Število ponudnikov na dražbah splošnih pravic od leta 2013 do 30. junija 2019

Vir: EEX

- Število ponudnikov.

⁷⁶ V letih 2013 in 2014 ni bila na dražbi prodana nobena neuporabljena pravica iz člena 10c.

Preglednica 2.1: Prihodki, ki so jih države članice ustvarile s prodajo na dražbi v obdobju 2012–2018⁷⁷

Prihodki od prodaje pravic do emisije na dražbi v obdobju 2012–2018 (v milijonih EUR)														
	2012		2013		2014		2015		2016		2017		2018	
	Splošne (zgodnje dražbe)	Za letalstvo (zgodnje dražbe)	Splošne	Za letalstvo	Splošne	Za letalstvo	Splošne	Za letalstvo	Splošne	Za letalstvo	Splošne	Za letalstvo	Splošne	Za letalstvo
AT	11,05	0,00	55,75	0,00	52,17	1,18	76,24	2,36	58,81	0,65	78,74	0,69	208,20	2,16
BE	0,00	0,00	114,99	0,00	95,03	2,05	138,96	2,69	107,14	0,74	143,52	0,79	379,00	2,47
BG	22,14	0,00	52,63	0,00	36,19	0,22	120,91	0,91	85,08	0,25	130,15	0,27	367,34	0,83
CY	1,58	0,00	0,35	0,00	0,43	0,30	0,00	1,42	0,00	0,39	6,15	0,41	24,66	1,30
HR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	86,40	0,49	20,09	0,16	26,97	0,18	70,96	0,55
CZ	0,00	0,00	0,00	0,00	55,24	0,47	110,30	1,20	117,63	0,33	199,43	0,35	583,33	1,10
DE	166,18	17,52	791,25	0,00	749,97	0,00	1 093,31	16,87	845,74	4,65	1 141,74	5,07	2 565,34	16,31
DK	1,07	0,00	56,06	0,00	46,93	1,16	68,64	2,71	52,93	0,74	70,93	0,79	187,32	2,48
EE	0,00	0,00	18,07	0,00	7,41	0,04	21,13	0,15	23,57	0,04	39,31	0,05	139,89	0,14
EL	14,84	0,00	147,64	0,00	129,97	1,10	190,17	4,99	146,68	1,37	196,57	1,46	518,96	4,57
ES	68,53	0,00	346,11	0,00	323,53	6,56	473,20	16,32	364,97	4,48	488,78	4,77	1 291,07	14,97
FI	13,28	0,00	66,97	0,00	62,68	0,81	91,64	2,13	70,63	0,58	94,64	0,62	249,84	1,96
FR	43,46	0,00	219,25	0,00	205,29	10,05	299,94	12,18	231,34	3,35	309,85	3,55	818,40	11,16
HU	3,99	0,00	34,59	0,00	56,21	0,29	82,28	0,99	63,43	0,27	84,94	0,29	224,48	0,91
IE	0,00	0,00	41,68	0,00	35,11	0,87	51,32	2,15	39,54	0,59	52,93	0,63	140,10	1,97
IT	76,50	0,00	385,98	0,00	361,25	5,24	528,00	14,41	407,23	3,96	545,44	4,21	1 440,10	13,22

⁷⁷ Vir: EEX

LT	3,29	0,00	19,98	0,00	17,28	0,06	28,13	0,29	20,76	0,08	31,43	0,09	80,11	0,25
LU	0,74	0,00	4,97	0,00	4,52	0,63	6,62	0,22	5,08	0,06	6,81	0,07	18,09	0,20
LV	2,13	0,00	10,79	0,00	10,08	0,14	14,76	0,53	11,36	0,15	15,24	0,15	40,20	0,49
MT	0,27	0,00	4,47	0,00	3,81	0,10	5,62	0,57	4,30	0,16	5,78	0,17	15,19	0,52
NE	25,61	0,00	134,24	0,00	125,63	5,47	183,57	3,68	141,59	1,01	189,63	1,07	500,84	3,37
PL	0,00	0,00	244,02	0,00	78,01	0,00	129,84	2,98	135,57	0,58	505,31	0,69	1 209,98	1,59
PT	10,65	0,00	72,78	0,00	65,82	1,27	96,32	2,89	74,29	0,79	99,50	0,85	262,96	2,65
RO	39,71	0,00	122,74	0,00	97,57	0,32	193,62	1,60	193,56	0,44	260,29	0,47	717,64	1,45
SE	7,07	0,00	35,67	0,00	33,34	1,02	48,79	3,63	37,61	1,00	50,45	1,06	132,98	3,34
SI	3,51	0,00	17,74	0,00	16,59	0,05	24,28	0,14	18,70	0,04	25,05	0,04	66,19	0,12
SK	12,19	0,00	61,70	0,00	57,59	0,04	84,31	0,20	64,99	0,06	87,01	0,06	229,74	0,18
UK	75,74	0,00	409,63	0,00	387,42	14,08	567,72	18,54	418,96	5,37	604,02	5,30	1 607,32	0,00
SKUPAJ	603,52	17,53	3 550,73	0,00	3 115,11	53,53	4 815,97	117,26	3 761,57	32,28	5 490,60	34,14	14 090,23	90,27

Dodatek 3

Preglednica 3.1: Povzetek zamenjave mednarodnih dobropisov do konca junija 2019⁷⁸

Mednarodni dobropisi, zamenjani do konca junija 2019	V milijonih	V odstotkih	Mednarodni dobropisi, zamenjani do konca junija 2019	V milijonih	V odstotkih
CER	261,42	57,65 %	ERU	192,07	42,35 %
Kitajska	195,20	74,67	Ukrajina	147,69	76,89 %
Indija	17,27	6,61	Rusija	32,06	16,69 %
Uzbekistan	9,89	3,79	Poljska	2,82	1,46 %
Brazilija	5,43	2,08	Nemčija	1,65	0,85 %
Čile	3,16	1,21	Francija	1,24	0,64 %
Koreja	2,93	1,12	Bolgarija	0,50	0,26 %
Mehika	2,89	1,10	Drugi	6,11	3,21 %
Drugi	24,65	9,43			
CER in ERU skupaj	453,49	100 %			

Vir: EUTL

Preglednica 3.2: Povzetek zamenjave mednarodnih dobropisov do konca junija 2019 glede na vrsto naprave

Mednarodni dobropisi, ki so jih do konca junija 2019 zamenjali:	CER v milijonih	ERU v milijonih
Premične naprave	256,46	191,25
Operaterji zrakoplovov	4,96	0,82
SKUPAJ	261,42	192,07

Vir: EUTL

Dodatek 4

Preglednica 4.1: Elementi ponudbe in povpraševanja v okviru ETS

Element	Ponudba ali povpraševanje?	Objava	Posodobitev in negotovosti
Skupna količina shranjenih pravic	Ponudba	Poročilo o trgu ogljika	Posodobitev ni predvidena, saj se je druga faza končala. Končna številka.

⁷⁸ Za preglednici 3.1 in 3.2 podatki o Združenem kraljestvu za leto 2019 niso vključeni zaradi zaščitnih ukrepov, ki jih je Komisija sprejela za zaščito okoljske celovitosti EU ETS v primerih, ko se pravo EU preneha uporabljati za državo članico, ki izstopi iz EU (glej poglavje 2.2).

iz druge faze			
Zgodnje dražbe v tretji fazi	Ponudba	Spletno mesto GD za podnebno politiko, spletni mesti EEX in ICE	Niso del skupne količine shranjenih pravic iz druge faze. Končne številke.
Pravice za NER300	Ponudba	Spletno mesto EIB	V obdobju 2012–2014 je bilo monetiziranih 300 milijonov pravic. Končne številke.
Dražbe pravic za letalstvo	Ponudba	Spletno mesto GD za podnebno politiko, spletni mesti EEX in ICE	Ne. Prilagoditve se kažejo v količinah za naslednje leto. Dražbe pravic iz let 2013 in 2014 so potekale leta 2015.
Dražbe v tretji fazi	Ponudba	Spletno mesto GD za podnebno politiko, spletni mesti EEX in ICE	Ne. Številka ne bo revidirana. Vendar se lahko pravice, ki niso bile ponujene na dražbah (npr. zaradi zamud pri začetku prodaje na dražbi za nekatere države članice, npr. države Efte, ki so del EGP), prodajo na dražbi v naslednjih letih.
Brezplačna dodelitev (NIU)	Ponudba	Evidenca transakcij Evropske unije, preglednice	Te številke se posodablajo vse leto. – Države članice lahko pozno predložijo informacije za prejšnja leta ali pa je lahko dejanska dodelitev manjša od prvotno predvidene količine.
Brezplačna dodelitev (rezerva za nove udeležence)	Ponudba	Evidenca transakcij Evropske unije, preglednice	Evidenca transakcij Evropske unije zagotavlja točno stanje dejanske dodelitve.
Brezplačna dodelitev (letalstvo)	Ponudba	Evidenca transakcij Evropske unije, objava preglednic dodelitve v državah članicah	
Brezplačna dodelitev (člen 10c)	Ponudba	Evidenca transakcij Evropske unije, preglednica stanja	
Emisije (nepremične naprave)	Povpraševanje	Evidenca transakcij Evropske unije, podatki o skladnosti	Podatki o skladnosti, ki so bili objavljeni 1. maja, kažejo emisije in predane pravice za naprave, ki izpolnjujejo obveznosti (tj. naprave, ki so poročale o vseh zadevnih letih) ⁷⁹ .
Emisije (letalstvo)	Povpraševanje		Obveznosti operaterjev zrakoplovov za leti 2013 in 2014 so bile izpolnjene leta 2015.
Ukinjene pravice	Povpraševanje		Poročilo o trgu ogljika

Preglednica 4.2: Časovni raspored za objavo podatkov

Časovni načrt	Podatki	Obseg
1. januar–30. april leta x	Posodobitve brezplačne dodelitve proizvodnji električne energije in	Leto x – 1

⁷⁹ Podatki o skladnosti za pretekla leta se lahko popravijo za nazaj, na primer zaradi pozne predložitve.

	toplote (člen 10c)	
1. april leta x	Preverjene emisije Brezplačna dodelitev (člen 10a(5) – NIU)	Leto x – 1
1. maj leta x	Rok za izpolnitev zahtev: preverjene emisije in predane pravice	Leto x – 1
Maj/oktober leta x	Zamenjani mednarodni dobropisi	
Zadnje četrletje leta x	Poročilo o trgu ogljika	Leto x – 1
Januar/julij leta x	Stanje rezerve za nove udeležence – preglednica rezerve za nove udeležence	
Ni objavljeno na ravni EU	Objava brezplačne dodelitve za letalstvo na ravni držav članic	

Dodatek 5

Preglednica 5.1: Preverjene emisije toplogrednih plinov razen CO₂ iz naprav glede na vrsto toplogrednega plina za obdobje 2013–2018 (v milijonih ton)⁸⁰

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
PFCs	0,40	0,74	0,58	0,64	0,47	0,60
N₂O	2,47	5,49	5,32	4,62	4,96	4,11

Vir: EUTL

Dodatek 6

Preglednica 6.1: Odločbe Sodišča EU, pomembne za delovanje EU ETS v obdobju od julija 2018 do junija 2019

Številka zadeve	Zadevna zakonodaja	Stranke	Ozadje primera	Datum	Ugotovitev sodišča
-----------------	--------------------	---------	----------------	-------	--------------------

⁸⁰ Emisije N₂O ali perfluoriranih ogljikovodikov za nekatere naprave morda niso sporočene ločeno v registru Unije, ampak so namesto tega sporočene skupne emisije v tonah ekvivalenta CO₂. Podatki v preglednici izražajo razčlenitev emisij po toplogrednih plinih, kot je na voljo v registru Unije. Emisije N₂O so bile vključene v EU ETS od druge faze (od leta 2008) kot prostovoljna izbira nekaterih držav članic, od tretje faze (od leta 2013) pa so obvezno vključene skupaj s perfluoriranimi ogljikovodiki.

Zadeva C -682/17	Direktiva 2003/87/ES, Sklep 2011/278/EU	ExxonMobil Production Deutschland GmbH / Nemčija	Ali se naprava šteje za proizvajalca električne energije, če razen proizvodnje električne energije ne opravlja nobene druge dejavnosti iz Priloge I; če je odgovor pritrdilen, ali je naprava upravičena do brezplačne dodelitve?	20. 6. 2019	Sodišče je potrdilo dobesedno razlago opredelitve pojma „proizvajalec električne energije“ iz Direktive 2003/87/ES.
Zadeva T -330/18	Direktiva (EU) 2018/410, Uredba (EU) 2018/842, Uredba (EU) 2018/841	Carvalho in drugi / Parlament in Svet	37 fizičnih oseb je zahtevalo razglasitev ničnosti Direktive 2018/410, Uredbe (EU) 2018/842 in Uredbe (EU) 2018/841, pri čemer so trdile, da so predvidena zmanjšanja toplogrednih plinov nezadostna. Evropski parlament in Svet EU sta zahtevala razglasitev nedopustnosti tožbe.	8. 5. 2019	Sodišče je tožbo zavrnilo kot v celoti nedopustno.
Zadeva C -561/18	Uredba Komisije (EU) št. 601/2012	Solvay Chemicals GmbH / Nemčija	– Ali Uredba (EU) št. 601/2012, ki določa, da se CO ₂ , ki se ne prenese v smislu člena 49(1), šteje za emisijo naprave, ki ga je proizvedla, ne glede na to, ali je bil izpuščen v ozračje, ni veljavna in je v nasprotju s cilji Direktive 2003/87? – Ali Uredba (EU) št. 601/2012, ki določa, da je treba CO ₂ , ki se prenese iz naprave za proizvodnjo natrijevega karbonata v drugo napravo zaradi proizvodnje PCC, sistematično vključiti v emisije te naprave, ni veljavna in je v nasprotju s cilji Direktive 2003/87?	6. 2. 2019	Sodišče je drugi pododstavek člena 49(1) Uredbe (EU) št. 601/2012 in točko 20(B) Priloge IV k navedeni uredbi razglasilo za neveljavna v delu, v katerem se z njima v emisije naprave za proizvodnjo natrijevega karbonata sistematično vključi CO ₂ , prenesen v drugo napravo zaradi proizvodnje oborjenega kalcijevega karbonata (PCC), ne glede na to, ali je bil ta CO ₂ izpuščen v ozračje.

Dodatek 7

Preglednica 7.1: Stanje izvajanja četrte faze EU ETS

Ukrep	Namen	Vrsta zakonodajnega akta	Predvideno sprejetje
Seznam sektorjev, izpostavljenih selitvi virov CO ₂ , 2021–2030	Oblikovanje novega seznama sektorjev, izpostavljenih selitvi virov CO ₂ , za četrto fazo EU ETS na podlagi meril za določitev sektorjev, izpostavljenih visokemu tveganju selitve virov CO ₂	Delegirani sklep Komisije	Sprejet 15. februarja 2019 in objavljen v Uradnem listu 8. maja 2019 ⁸¹
Revizija pravil o brezplačni dodelitvi za obdobje 2021–	Revizija Sklepa Komisije 2011/278/EU o določitvi prehodnih pravil za usklajeno brezplačno dodelitev za njegovo	Delegirana uredba Komisije	Sprejeta 19. decembra 2018 in objavljena v Uradnem

⁸¹<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sl/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2019:120:FULL&from=SL>.

2030	prilagoditev novemu pravnemu okviru, določenemu za četrto fazo		listu 27. februarja 2019 ⁸²
Prilagoditev brezplačne dodelitve zaradi sprememb proizvodnje	Opredelitev ureditev za prilagoditev stopnje brezplačne dodelitve napravam na podlagi spremembe ravni obratovanja, če se raven v dveletnem obdobju v povprečju zniža ali poviša za več kot 15 %	Izvedbena uredba Komisije	2019
Posodobitev referenčnih vrednosti za brezplačno dodelitev za obdobje 2021–2025	Določitev posodobljenih referenčnih vrednosti za obdobje 2021–2025 na podlagi podatkov, ki so jih države članice predložile do 30. septembra 2019 za leti 2016 in 2017	Izvedbeni akt	2020
Ustanovitev sklada za inovacije	Določitev pravil o delovanju sklada za inovacije, vključno z izbirnim postopkom in merili za izbiro	Delegirana uredba Komisije	Sprejeta 26. februarja 2019 in objavljena v Uradnem listu 28. maja 2019 ⁸³
Ustanovitev sklada za modernizacijo	Določitev pravil za delovanje sklada za modernizacijo	Izvedbeni akt	2020
Revizija Uredbe (EU) št. 389/2013 (uredba o registru)	Določitev zahtev za register Unije za četrto fazo v obliki standardiziranih elektronskih podatkovnih zbirk, ki vsebujejo splošne podatkovne elemente, za sledenje izdaje, posesti, prenosa in ukinitev pravic ter za zagotavljanje dostopa javnosti in zaupnosti	Delegirana uredba Komisije	Sprejeta 12. marca 2019 in objavljena v Uradnem listu 2. julija 2019 ⁸⁴
Sprememba Uredbe (EU) št. 1031/2010 (uredba o prodaji na dražbi)	Omogočanje izvedbe dražbe prvih 50 milijonov pravic, pridobljenih iz rezerve za stabilnost trga, za sklad za inovacije leta 2020	Delegirana uredba Komisije	Sprejeta 30. oktobra 2018 in objavljena v Uradnem listu 4. januarja 2019 ⁸⁵
Revizija Uredbe (EU) št. 1031/2010 (uredba o prodaji na dražbi)	Revizija nekaterih vidikov postopka dražbe za izvedbo zahtev za četrto fazo, zlasti zato, da bi se omogočila izvedba dražbe pravic za sklad za inovacije in sklad za modernizacijo ter da bi se upoštevala uvrstitev pravic EU ETS med finančne instrumente na podlagi Direktive 2014/65/EU o trgih finančnih instrumentov (MiFID2).	Delegirani akt	2019
Revizija Uredbe (EU) št. 601/2012 o spremljanju in poročanju	Poenostavitev, izboljšanje in pojasnitev pravil o spremljanju in poročanju ter zmanjšanje upravnega bremena na podlagi izkušenj z izvajanjem tretje faze	Izvedbena uredba Komisije	Sprejeta 19. decembra 2018 in objavljena v Uradnem listu 31. decembra 2018 ⁸⁶
Revizija Uredbe (EU) št. 600/2012 o preverjanju in akreditaciji	Poenostavitev, izboljšanje in pojasnitev pravil o akreditaciji in preverjanju ter zmanjšanje upravnega bremena, kolikor je mogoče, na podlagi izkušenj z izvajanjem tretje faze	Izvedbena uredba Komisije	Sprejeta 19. decembra 2018 in objavljena v Uradnem listu 31. decembra 2018 ⁸⁷
Uredba o nadomestitvi Direktive 2003/87/ES	Dopolnitev direktive o EU ETS v zvezi z ukrepi, ki jih sprejme Mednarodna organizacija civilnega letalstva za	Delegirana uredba Komisije	2019

⁸² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sl/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R0331&from=SL>.

⁸³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sl/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R0856&from=SL>.

⁸⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sl/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R1122&from=SL>.

⁸⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sl/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R0007>.

⁸⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sl/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R2066>.

⁸⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/sl/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R2067&from=SL>.

glede CORSIA	spremljanje in preverjanje emisij iz letalstva ter poročanje o njih za namene izvajanja CORSIA		
Smernice za državno pomoč v okviru EU ETS za obdobje 2021–2030	Revizija smernic za državno pomoč v okviru EU ETS za četrto fazo, da bi se upoštevale nove določbe, uvedene z revidirano direktivo o EU ETS za ureditve nadomestil za posredne stroške zmanjševanja emisij	Sporočilo Komisije	2020

Stanje
Načrtovano
Poteka
Končano

Dodatek 8

Preglednica 8.1: Prispevki držav članic v rezervo za stabilnost trga v letih 2019⁸⁸ in 2020⁸⁹

Država članica/država Efte, ki je del EGP	Prispevki v MSR leta 2019	Znani prispevki v MSR leta 2020 ⁹⁰
Avstrija	5 935 748	3 957 699
Belgija	9 846 994	6 565 549
Bolgarija	8 292 720	5 529 227
Hrvaška	1 614 984	1 076 801
Ciper	932 844	621 980
Češka	15 406 858	10 272 626
Danska	5 340 750	3 560 981
Estonija	2 904 319	1 936 474
Finska	7 130 025	4 753 992
Francija	23 346 791	15 566 629
Nemčija	85 389 770	56 934 202
Grčija	12 684 492	8 457 470
Madžarska	5 115 708	3 410 933
Islandija	166 450	110 982
Irska	3 991 393	2 661 288
Italija	40 304 729	26 873 449
Latvija	865 501	577 079
Lihtenštajn	3 725	2 484
Litva	1 792 324	1 195 044

⁸⁸ Podatki za obdobje od januarja do avgusta 2019 temeljijo na Sporočilu Komisije C(2018) 2801 final z dne 15. maja 2018, ki je na voljo na spletnem naslovu https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/reform/docs/c_2018_2801_en.pdf.

⁸⁹ Podatki za obdobje od septembra do decembra 2019 in od januarja do avgusta 2020 temeljijo na Sporočilu Komisije C(2019) 3288 final, ki je na voljo na spletnem naslovu https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/reform/docs/c_2019_3288_en.pdf.

⁹⁰ Del prispevkov držav članic v MSR leta 2020 bo določen na podlagi objave kazalnika presežka leta 2020.

Luksemburg	467 394	311 638
Malta	354 798	236 564
Nizozemska	14 291 411	9 528 894
Norveška	3 314 570	2 210 012
Poljska	39 282 170	26 191 650
Portugalska	6 478 775	4 319 767
Romunija	14 941 290	9 962 205
Slovaška	4 752 513	3 168 770
Slovenija	1 577 714	1 051 951
Španija	32 660 234	21 776 430
Švedska	3 457 106	2 305 049
Združeno kraljestvo	44 480 623	29 657 753
Skupaj	397 124 723	264 785 572

Dodatek 9

Preglednica 9.1: Neporabljena sredstva NER300 na podlagi demonstracijskih projektov na področju energije InnovFin: podprti projekti

Ime projekta	Opis	Slika
WAVE ROLLER	Namen projekta Wave Roller je dokazati izvedljivost tehnologije energije valov v komercialnem obsegu s premostitvijo vrzeli med demonstracijsko napravo in komercialno izvedbo obalnega oscilacijskega pretvornika sunkov valov (Oscillating Wave Surge Converter – OWSC), ki energijo valov pretvori v električno energijo. Prispevek iz programa NER300 bo znašal 10 milijonov EUR.	

<p>WINDFLOAT</p>	<p>Projekt Windfloat se nanaša na inovativno polje vetrnic na morju s plavajočo polpotopno ploščadjo, ki je približno 20 km oddaljena od obale Portugalske. Projekt je usmerjen v razvoj najsodobnejših plavajočih podpornih struktur z dokazovanjem možnosti nadgradnje koncepta WindFloat za namestitve večjih vetrnih turbin. Nato bo usmerjen v spodbujanje uvajanja polj vetrnic na morju daleč stran od obale. Prispevek iz programa NER300 v okviru demonstracijskih projektov na področju energije InnovFin bo znašal 60 milijonov EUR. Za projekt WindFloat so bila zagotovljena tudi nepovratna sredstva v višini skoraj 30 milijonov EUR v okviru prvotnega programa NER300.</p>	
<p>GREENWAY EV CHARGING NETWORK</p>	<p>Projekt bo podprl pospešeno uvajanje infrastrukture za električna vozila. Dokazuje izvedljivost uvedbe polnilnih postaj za zelo hitro polnjenje električnih vozil v komercialnem obsegu in pilotne uvedbe integriranega sistema za shranjevanje energije akumulatorja. Predstavitve bodo potekale na Slovaškem, Poljskem, Češkem in v Baltskih državah. Sredstva v okviru demonstracijskih projektov na področju energije InnovFin znašajo 17 milijonov EUR, od katerih je skoraj 3 milijone EUR podprtih z neporabljenimi sredstvi programa NER300.</p>	